

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

La Universitatea Spiru Haret, Învățământul la Distanță - o formă didactică modernă într-o structură universitară performantă

Sprijinul multilateral, infrastructura de excepție, asigurarea unei înalte calități în pregătirea studenților conferă acestei forme de învățământ un loc aparte în viața Universității Spiru Haret a cărei vocație de largă cuprindere socială se înfăptuiește în spiritul exigențelor europene.

În paginile 4 și 5, departamentul de specialitate oferă o imagine cuprinzătoare asupra organizării și funcționării Învățământului la Distanță

Pagina 6

Consultație pentru studenți

Evoluția comerțului românesc din perspectiva integrării europene

O lucrare universitară de referință

AURELIAN BONDREA

SOCIOLOGIA OPINIEI PUBLICE ȘI A MASS-MEDIA

EDITURA FUNDATIEI ROMÂNIA DE MÂINE

Dat fiind faptul că, de aproape 150 de ani, universitatea românească este principalul factor național de sincronizare europeană, cursul universitar a marcat, cel mai adesea, debutul sau nucleul tratatelor științifice de referință. Așa se explică faptul că cele mai multe dintre lucrările de frunte din bibliografia românească au avut ca punct de plecare și de rezistență un curs universitar de prestigiu, iar, la rândul lor, aceste lucrări s-au impus și datorită caracterului lor profund sistematic, accentuat explicativ. Este firesc, deci, ca și această lucrare științifică, intitulată *Sociologia opiniei publice și a mass-media*, să se identifice cu un curs universitar modern. Bogata experiență științifică și didactică a autorului, prof.univ.dr. Aurelian Bondrea, se regăsește plenar în tratarea acestui domeniu esențial al comportamentului uman. Definind cu limpezime și analizând sistematic conceptele fundamentale, metodele de cercetare și de evaluare, criteriile sociologice, funcțiile și dinamica opiniei publice și a mass-media,

lucrarea se oferă studenților și tuturor celor interesați ca o structură teoretică omogenă pluridisciplinară și, implicit, ca un instrument esențial de lucru în cercetarea sociologică. În recenta ediție (a II-a, revăzută și adăugită), fiecare dintre cele două părți constitutive ale cursului, respectiv *Sociologia opiniei publice* și *Sociologia mass-media*, include câte șase capitole, iar fiecare dintre acestea se remarcă printr-o identitate specifică, riguros pusă în valoare, toate laolaltă asigurând unitatea fundamentală a lucrării. Iar prin faptul că fiecare capitol include un rezumat cu concepte-cheie, câteva întrebări de control, pentru autoevaluarea cunoștințelor, plus o esențială bibliografie, lucrarea dobândește astfel calitatea amintită de instrument de lucru, de inițiere în cercetarea sociologică de profil. Un capitol special cu definirea sintetică a reprezentărilor grafice (diagrame, tabele, scheme), prezente pe parcursul întregii lucrări, și o bibliografie generală la zi completează conținutul acestei apariții remarcabile.

1 Decembrie 1918-2003

În întâmpinarea aniversării Marii Unirii

Un ideal cu rădăcini adânci

Prof.univ.dr. Ion Dodu BĂLAN

Sărbătorim a 85-a aniversare a Marii Uniri de la Alba-Iulia, din 1 Decembrie 1918, cu convingerea că acel act istoric, devenit după Revoluția din 1989 Ziua națională a românilor, n-a fost o danie a unor puteri străine și nu s-a făcut împotriva nimănui ... Dimpotrivă, românii s-au simțit copii ai aceluiași cer și ai pământului românesc împreună cu veniții de alte etnii și de alte credințe, adăpostiți cu toții de proverbiala ospitalitate și omenie românească, sintetizată atât de frumos în sfatul dat de mama marelui scriitor Ioan Slavici fiului ei: „Când întâlnești în calea ta un român, să-i zici „Bună ziua!”, dar maghiarului să-i zici „Jo napot!”, iar neamțului „Guten Tag!”, și treaba fiecăruia dintre dânsii e cum îți răspunde. Tu datorita să-ți-o faci și față de cei ce nu și-o fac față de tine”.

Însuși cuvântul *împreună* conține o îndelungată realitate istorică, nu e un simplu și obișnuit adverb de mod; el exprimă mult mai mult, mărturisind, prin semnificațiile lui adânci, o dimensiune a istoriei noastre naționale, un mod de existență, un fel specific de a fi al românului de a concepe lumea și realitățile dintre oameni, dintre neamuri și credințe pe care le acoperă cuvântul *Omenire* – formă specifică de umanism românesc.

Este expresia unității simțirii românești, a unui neîntinat creștinism care îndeamnă să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși, a unui umanism profund, a unei înțelepciuni care îndeamnă la înțelegere și solidaritate umană, la respect reciproc

pentru identitatea națională a fiecăruia și, în primul rând, la găsirea propriei identități.

Sărbătorim Unitatea permanentă a neamului românesc și Unirea țării în granițele vechii Dacii, petrecută la 1 Decembrie 1918, serbăm ziua Marii Uniri cu sentimentul că *sărbătorim*, de fapt, aproape două milenii de unitate spirituală a neamului, căci românii de pretutindeni, în pofida împărțirii arbitrare și samavolnice a țării lor în provincii supuse, într-un fel sau altul, unor stăpâniri străine, s-au simțit frați uniți în cuget și-n simțiri pe tot parcursul zbuciumatei lor istorii. Au avut sentimentul originii lor daco-romane, al continuității neîntrerupte pe plaiurile strămoșești, al latinității limbii. A afirmat-o convingător, în secolul al XVI-lea, primul umanist român Nicolaus Olahus, ardeleanul mitropolit primat de Strigoni și regent al Ungariei, în lucrarea *Hungaria*, redactată în latină, în care amintește originea sa muntească și înrudită cu domniile Țării Românești. – „În Ardeal – scria el – trăiesc patru națiuni de neam deosebit: ungurii, secuii, sașii și românii care sunt încredințați că sunt coloni romani. Dovada este că au multe vorbe comune cu limba latină”. Grigore Ureche continuă afirmația lui Olahus: „Românii căți se află locuitori la Țara Ungurească și la Ardeal și la Maramureș, de la un loc sunt cu moldovenii și toți de la Râm se trag”, iar cronicarul muntean, Stolnicul Constantin Cantacuzino, preciza: „Însă rumânii înțeleg nu numai

ceștia de aici, ce și den Ardeal, care încă și mai numeroși sunt, și moldovenii, și toți căți și într-altă parte se află și cu această limbă.... Ce dară pe aceștia, cum zic, tot rumâni îi ține, că toți aceștia dintr-o fântână au izvorât și cură”.

Cu argumente temeinice de ordin istoric și lingvistic, ideile cronicarilor sunt susținute și dezvoltate de toți Corifeii Școlii Ardelene: Samuel Micu, Gh. Șincai, Petru Maior, Ion Budai Deleanu, de reprezentanții Școlii Latiniste, de scriitorii pașoptiști și uniونيști, de marii clasici ai literaturii noastre, în primul rând Eminescu, și de iluștri scriitori moderni, de recunoaștere universală, care cu condeii au luptat pentru unitate și unire: N. Iorga, O. Goga, I. Agârbiceanu, Aron Cotruș.

Școala și cultura au contribuit de-a lungul vremii la menținerea identității spirituale și a unității românilor, dar și la cunoașterea reciprocă, la înțelegerea și unirea prietenească și umanistă cu alte neamuri. De aceea mi se pare inadmisibilă scoaterea din programele analitice și manualele școlare a contribuției aduse la cultura națională de către unii scriitori germani, sârbi, maghiari. Nu știu dacă sunt scriitori români în manualele elaborate pentru respectivele etnii, dar sunt convins că ar trebui să fie pentru ca popoarele noastre să se simtă mai mult împreună, mai puternic solidare și pătrunse de un respect reciproc pe baza unor valori autentice, nu pe vorbe și lozinci de conjunctură.

(Continuare în pag. 3)

Centenar Ștefan Milcu

Pledoarie pentru Protecția vieții
Un eseu publicat de Ștefan Milcu la rubrica sa din revista *Opinia națională*

Pagina 2

La 15 august a.c. s-au împlinit 100 de ani de la nașterea academicianului profesor Ștefan M. Milcu. Evenimentul a trecut, din păcate, prea puțin, iar în unele cercuri de specialitate, chiar de loc observat, deși prin opera și chiar prin biografia sa, Ștefan Milcu, ca medic, biolog și antropolog român, aflat multă vreme în conducerea Institutului de Endocrinologie „C.I. Parhon”, a Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, a Academiei Române și a Academiei de Științe Medicale, a marcat știința și cultura românească timp de peste o jumătate de secol.

A fost un mare profesor, un cercetător de prestigiu și un filosof al științei, avea o bogată experiență de viață inclusiv de pe urma activității sale de medic militar, participant activ pe frontul de Est al celui de-al doilea război mondial. Intellectul deschis dialogului, în desfășurarea căruia venea cu idei personale pe care le apăra în orice împrejurare, Ștefan Milcu știa să fie deopotrivă un spirit critic, dar și un cald și înțelept sfătuitor, o prezență sobră, oficială, dar și un animator al conversației bazate pe mărturisiri inedite, iar pe deasupra

tuturor acestor însușiri, era un patriot profund legat sufletește de Oltenia sa natală.

A fost un optimist temperat, dar statornic, sensul esențial al vieții era, pentru el, unul al creației autentice și durabile, indiferent de parametrii sociali în care s-ar fi desfășurat această viață. A iubit familia și a luptat pentru ca întemeierea ei pe baza unei comunități spirituale să se afle printre preocupările de căpetenie ale fiecărui tânăr. Nu era lipsit de sarcasm și nici de simțul umorului. Referitor la acest aspect, îmi amintesc umătoarea apreciere a Profesorului despre un cunoscut filosof născut în România, dar afirmat în Franța: „Ce este, dragă, cu acest filosof? N-a lucrat nicăieri, n-a întemeiat o familie, a trăit mai mult din expediente, iar acum vine și ne spune că viața n-are rost. Care viață? Viața lui, dragă”. Cu toate acestea, își venera înaintașii cu o putere care a impresionat auditoriul din Aula Magna a Academiei Române, reunit cu prilejul adunării festive consacrate împlinirii celor 90 de ani de viață ai săi.

Mihai IORDĂNESCU

(Continuare în pag. 2)

Centenar Ștefan Milcu

(Continuare din pag.1)

A fost un spirit de mare voință, în baza căreia a opus o dărză rezistență bolii sale necrutătoare până în ultima sa zi de viață, 1 decembrie 1997.

Născut la Craiova, în ziua de Sfânta Maria Mare a anului 1903, familia sa, după uzul tradiției românești, i-a pus numele de Ștefan-Marius. Tânărul Milcu și-a făcut studiile secundare la Turnu-Severin și Craiova, iar cele superioare, la Facultatea de Medicină din București. În anul 1928 și-a susținut teza de doctorat, iar între anii 1948-1973, Ștefan Milcu a fost profesor titular de clinică endocrinologică la Institutul de Medicină și Farmacie din București, al cărui rector a fost între anii 1953-1955. La 1 noiembrie 1948 este ales membru titular al Academiei Române, în cadrul căreia îndeplinește funcțiile de secretar general (1955-1963), vicepreședinte (1963-1974) și președinte al Secției de Științe Medicale (1974-1990). Între 1957 și 1977 a condus Institutul de Endocrinologie „C.I. Parhon” din București. Este considerat un pionier al aplicării izotopilor radioactivi în endocrinologie. A efectuat cercetări de biologie vegetală și animală, cu privire la efectul stimulator al hormonilor asupra unor plante și animale de cultură. De asemenea, a condus investigații antropologice complexe asupra populației din zona Bacăului și a Porților de Fier. Rezultatele acestor cercetări le-a prezentat în numeroase lucrări, unele dintre acestea având astăzi un caracter de referință pentru domeniul respectiv. Ștefan Milcu este coautor al *Tratatului de endocrinologie clinică* și al *Atlasului antropologic al Olteniei*. Are contribuții apreciate în domeniul istoriei științelor medicale și în domeniul filosofiei (*Unitatea problematică a științelor*, 1981; *Antropologia în contextul culturii*, 1982).

Karl Marx: Însemnări despre români

„Conștiința națiunii române este astăzi atât de divizată încât nu cred să mai existe vreun eveniment public în stare să readucă la același numitor opeștii exponenților ei”. Sub o formă sau alta, această apreciere este frecvent întâlnită nu numai printre străinii care ne vizitează țara, ci și printre români. În sprîjnil ei sunt invocate nenumărate argumente „cotidiene”, de la persiflarea simbolurilor demnității noastre naționale, la recuzarea unor evidente adevăruri istorice și de aici la ignorarea sau chiar batjocorirea valorilor noastre fundamentale. Unele mijloace de informare în masă excelează în asemenea exemple pe seama cărora se întinde, ca o pecingine, jubația abjectă a pocitorilor de idei și de cuvinte. Din fericire pentru destinul nostru național, asemenea trepăduși cu nonvalorie lor nu reprezintă decât niște agenți patogeni de suprafață. Fondul, structura, esența conștiinței noastre le sunt inaccesibile. Pentru că, din fericire, există o Românie profundă, o Românie esențială, o Românie a bunului simț tradițional care nu pot fi întinate și nici duse în eroare. Motiv pentru care încă mai întâlnim evenimente care solidarizează personalități cu orientări dintre cele mai diferite.

Un asemenea eveniment a avut loc, în vara acestui an, la Muzeul Național de Istorie din București și el a fost prilejuit de lansarea, într-o nouă ediție, a lucrării lui Karl Marx, *Însemnări despre români*. A fost, într-adevăr, un eveniment de referință pentru conștiința românească. În Aula Magna a somptuosului edificiu de pe Calea Victoriei, el a reunit personalități cu orientări, inclusiv politice, diferite, de la Paul Niculescu-Mizil, îngrijitorul noii ediții, la acad. Cornelia Bodea, de la generalul Mircea Chelaru la acad. Ștefan Ștefănescu, de la Victor Crăciun la senatorul Eugen Florescu, de la Ion Ungureanu (Republica Moldova) la Ion Coja, de la Pavel Tușu la Dumitru Mazilu, Ion Pavelescu ș.a.m.d. În luările de cuvânt s-au regăsit informații inedite sau foarte puțin cunoscute. Geneză editorială a acestei lucrări atestă faptul, remarcat încă de la prima ediție, în anul 1964, de către exilatul Pamfil Șeicaru, că românii aflați atunci la conducerea țării au probat un curaj remarcabil, fiind adevărați patrioți, exponenți ai luptei pentru independența reală a României. Nu întâmplător, prima ediție din *Însemnările* lui Karl Marx *despre români* apărea, oficial, la câteva luni după **Declarația de Independență a României**, făcută publică în aprilie 1964. Respectiva carte a lui K. Marx i-a conferit un și mai mare gir istoric acestei Declarații din Aprilie, evidențiind

Pentru întreaga sa activitate, Ștefan Milcu a fost ales membru al mai multor foruri științifice: Academia „Leopoldina” din Halle, Academia de Medicină din Paris, Academia Tiberina din Roma, academiile de științe din Bulgaria, Polonia, Serbia și Ungaria, Societatea Regală de Medicină din Londra, Societatea de Medicină din Praga, Societatea Internațională de Endocrinologie, Societatea Europeană de Tiroidologie, Societatea Franceză de Endocrinologie, Societatea Europeană de Radiologie, Societatea Internațională de Biologie din Paris ș.a. Universitățile din Rennes și Budapesta i-au conferit titlul de Doctor honoris causa.

După anul 1990, academicianul Ștefan Milcu a desfășurat o bogată activitate științifică în cadrul Fundației *României de Mâine*, iar la Universitatea *Spiru Haret* a ținut un inedit și foarte apreciat curs de Bioetică. Încă de la începuturile sale, timp de cinci ani, revista *Opinia națională* l-a avut drept colaborator de prestigiu. Acad. prof. dr. Ștefan Milcu a semnat săptămânal, număr de număr, rubrica din pagina întâi a revistei, *Pledoarie pentru...* Cele peste 120 de tablete publicate cu acest prilej, între care și *Protecția vieții*, au fost adunate în volumul *Pledoarie pentru dialog*, apărut în anul 1997 la Editura Fundației *România de Mâine*. Intr-una din aceste tablete, intitulată *Patriotismul în știință*, autorul precizează: „Un comandament moral din cadrul cercetării științifice trebuie să fie identificat în obligația omului de știință patriot de a restitui comunității naționale care l-a format și căreia îi aparține tot ce a investit în formația lui, depășind astfel amnezia unui orgoliu iluzoriu”.

Astăzi, Institutul de Cercetări Medicale din cadrul Fundației *România de Mâine* poartă numele academicianului profesor Ștefan Milcu. Este cel mai înalt elogiu înregistrat de opinia publică românească la ceasul Centenarului Ștefan Milcu.

drepturile inalienabile ale românilor în fața Europei „de la Atlantic la Ural”, cum suna formula vremii, dar și în fața lumii întregi. „După apariția acestei cărți, au început să se audă mai des cuvintele român și România” – remarcă un vorbitor. Pentru că România a fost și a rămas până astăzi singura țară în care respectivele însemnări făcute de Marx au văzut lumina tiparului, în vreme ce alții, cu pretenții dominante în toate direcțiile, le-au trecut sub tăcere tocmai pentru că ele erau foarte favorabile și arătau limpede caracterul străvechi românesc al Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei, rolul de apărători ai civilizației, probat de români de-a lungul secolelor, în fața năvălirilor barbare, și multe alte adevăruri oculte chiar și astăzi în unele manuale alternative. Din substanța acestor adevăruri a răsarit și s-a impus constatarea la care au aderat, ca la un generic al evenimentului editorial, toți vorbitorii din Aula Magna: „**Marx este mai român decât mulți români de astăzi care ne conduc sau nutresc această ambiție**”

O nouă ediție de certă actualitate

Și-ntr-adevăr, iată ce scria Marx acum aproape 150 de ani: „Legăturile diplomatice dintre Rusia și Principate datează din 1710 când Petru cel Mare a încheiat un tratat cu Dimitrie Cantemir, domnul Moldovei: Art. 1. Moldova va dobândi întreg teritoriul dintre Nistru și Bugeac. Toate cetățile așezate pe malul stâng al Prutului vor aparține de drept Moldovei. Art. 2. Moldova nu va plăti nici un tribut Rusiei”. Cât despre Tratatul ruso-turc din 28 mai 1812, Marx spune: „Poarta renunță la Basarabia. Turcia nu putea ceda ceea ce nu-i aparținea, pentru că Poarta otomană n-a fost niciodată suverană asupra Țărilor Române. Poarta însăși recunoscuse acest lucru, când la Carlovitz, presată de poloni să le cedeze Moldo-Valachia, ea răspunse că nu are dreptul de a face vreo cesiune teritorială, deoarece capitulațiile nu-i confereau decât un drept de suzeranitate”. Și mai departe citim: „În timpul ultimei lor ocupații în Principate, rușii s-au arătat așa cum sunt: jaful și ocuparea Basarabiei au spulberat toate ihuziile. De altfel, rusul este complicele fanarioților”. Despre Tudor

Pledoarie pentru Protecția vieții Ștefan MILCU

O pledoarie pentru protecția vieții pare surprinzătoare dacă ținem seama de faptul că unul dintre cele mai puternice instincte ale vieții este tocmai apărarea ei. Și totuși, ca o particularitate a omului actual, a fost semnalată, cu o frecvență crescândă, renunțarea la existență, așa cum o atestă sinuciderile, dar și aprobarea, sub diferite forme, a eutanasiiei. Pentru asemenea atitudini există o profundă responsabilitate, actualmente ignorată, și din care decurge și motivarea acestui eseu.

Eutanasia înseamnă, în sens etimologic, o moarte bună care evită agonia și diferitele forme ale luptei organismului între viață și moarte. Eutanasia pasivă înseamnă neacordarea ajutorului necesar, într-o situație critică, omului a cărui existență este amenințată. Intervenția medicului este hotărâtoare în această situație întrucât ea intră, de fapt, în obligația lui morală și profesională. De aceea, în ceea ce ne privește considerăm că așazia eutanasiie pasivă se află în contradicție cu esența responsabilității medicului și cu legile lui Hypocrate. Și mai gravă este eutanasia activă ca formă de sinucidere ajutată – de cine? – ei bine, chiar de medic. Se susține frecvent că medicul trebuie „să rezolve” situația printr-o medicație adecvată. Nu putem accepta această formulă, pentru motivul că medicul nu poate avea sarcina unui călău în diferite ipostaze, care refuză viața. Dimpotrivă, *medicul trebuie să aperse viața, chiar cu riscul propriei existențe*. În mod cu totul surprinzător, eutanasia este considerată în unele țări ca foarte actuală, chiar necesară, cu recomandarea ca medicul să pregătească substanța ucigașă pe care s-o pună la dispoziția pacientului spre a o folosi când dorește. Se crede că astfel s-ar elimina rolul direct al medicului. Când, de fapt, aceasta nu este decât o altă formă de complicitate la luarea viții. De aceea, este surprinzător să constați cum, în câteva țări occidentale, se susține că eutanasia activă este moral necesară pentru bătrâni infirmi, părăsiți de familie și lipsiți de asistență socială.

Pe de altă parte, în ceea ce ne privește, considerăm că viața este un mister, că ea ne este dăruită și nu avem nici un drept s-o manipulăm. Așadar, că toate formele de eutanasiie sunt inumane pentru că ele au pierdut semnificația profundă a existenței ca valoare supremă a omului, însăși valoarea lui a fi. O pledoarie pentru viața care ne este dăruită aparte este, deci, pe deplin justificată. Cu atât mai mult, cu cât cea mai impresionantă formă de abateri este sinuciderea tinerilor, nemotivată oricare i-ar fi explicația.

Facultatea de Arhitectură a Universității Spiru Haret a participat la a II-a Bienală Internațională pentru protecția patrimoniului construit

Conf. univ. dr. Emil CREANGĂ

Intrată în circuitul manifestărilor internaționale cu acest profil, conferința s-a desfășurat nu demult la Tușnad. Tematica acestei prestigioase reuniuni științifice a vizat REABILITAREA CLĂDIRILOR ISTORICE – PROBLEME DE COMPATIBILITATE.

Simpozionul a fost organizat de Fundația Transilvania Trust, Asociația Restauratorilor de Monumente Istorice din Transilvania, Asociația de Protecția Monumentelor K.S.J., în colaborare cu Ministerul Culturii și Cultelor, Oficiul pentru Protecția Patrimoniului Cultural Budapesta, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, Facultatea de Arhitectură, Comitetul Național Român ICOMOS, Comitetul Național German ICOMOS.

Reunind prestigioase personalități din țară și de peste hotare, arhitecți, restauratori, critici de artă și arhitectură sau constructori, conferința s-a constituit într-un for de cultură în care au fost dezbătute aspecte semnificative legate de tematica reabilitării clădirilor istorice aparținând diverselor culturi și civilizații.

Într-un astfel de context, un colectiv de cadre didactice de la Facultatea de Arhitectură din cadrul Universității *Spiru Haret*, colectiv format din conf. univ. dr. arh. E. Creangă, asist. arh. G. Tomescu, asist. arh. A. Lariionescu și stud. arh. M. Pristavu, a elaborat și susținut o comunicare științifică având ca tematică *Restaurare și refuncționalizare. Școala Centrală de Fete (Liceul Central)*. Aprecierile favorabile de care s-a bucurat materialul prezentat, aprecieri ce au fost exprimate de personalități proeminente din țară și de peste hotare, s-au constituit într-o dovadă a calității activității teoretice și practice ce se desfășoară în

cadrul Facultății de Arhitectură a Universității *Spiru Haret*.

Prin consecințele ei, activitatea umană transformă o parte a mediului natural în mediu construit, fie că ne referim la lucrări de infrastructură, lucrări edilitare sau diverse tipuri de clădiri. În mod evident ofensiva mediului construit asupra mediului natural continuă în zilele noastre, urmările acestui proces ireversibil suprapunându-se efectelor globalizării, tendințelor mondializării, necesitând soluții ce impun o atitudine tranșantă, marcată de profesionalism și spirit critic, care să diminueze și să atenueze impactul cumulat al diverselor consecințe ce agresează mediul natural.

1 Decembrie 1918-2003

În întâmpinarea aniversării Marii Unirii

La Alba Iulia

Un articol semnat de Valeriu Braniște în ziarul *Drapelul* din 15/28 noiembrie 1918

Un fior sfânt cutremură astăzi toate inimile românești la gândul măreței adunări de la *Alba Iulia*, unde după veacuri de patimi și robie este chemat poporul românesc să-și proclame libertatea sa națională. Va fi o zi istorică, o zi neuitată în viața poporului, o zi de la care se va nota o nouă epocă. O zi pe care o vom aminti urmașii îndepărtați cu evlavie și admirație. La Alba Iulia se va începe un nou capitol al istoriei naționale românești. Iar conținutul acestui capitol va fi dat prin vrednicia celor de față și a urmașilor noștri. Și dacă plecăm acum sub zidurile fortăreței de care ne leagă pe lângă multele reminiscențe dureroase și unele amintiri luminoase, avem să ne dăm seama deoptrivă de drepturi și de dorințe.

Și dacă umbra luminoasă a lui Mihai Viteazul, care planează asupra zidurilor acestei fortărețe, ne va chema la desăvârșirea idealului pentru care atât am pățimit, va străbate din adâncurile fortăreței și ecoul gemetelor acelor martiri care au fost acolo frânți în roată. Iar sufletul nostru va fi chemat să înălță cumpănă între jale și bucurie, între trecutul înmănat și viitorul strălucitor ce ne cheamă.

Ne vom gândi la noi, la urmașii noștri, la drepturile noastre, la libertatea noastră. Ne vom spune voința nestrămutată, așa cum s-a oțelit aceasta în cursurile veacurilor de grea cumpănă, vom spune la auzul întregii lumi că suntem și voim să fim. Dar n-avem să ne gândim numai la noi. N-avem să cădem în păcatele acelora, de sub al căror jug scăpăm acum. Suntem datori în aceste zile mari să ne gândim și la concetățenii noștri de altă limbă și lege, care de aici înainte vor fi chemați să împartă cu noi binele și răul. În aceste momente suntem datori a câștiga deplina încredere a acestor concetățeni ai noștri, care privesc astăzi la noi cu teamă și nedumerire. Cheamați suntem să le dovedim prin fapte că n-au de ce se teme de noi, pentru că libertatea noastră n-are să însemne pentru ei sclavie ci, din contră, libertate ca și pentru noi. Avem acum să le dovedim că libertatea noastră este o garanție potențată a libertății lor.

Adevărat că noi veacuri de-a rândul am suferit oprimați și lipsiți de aproape toate condițiile de viață proprie, considerați numai ca material bun pentru a îngrădi, întări și îngrășa pe cei ce ne oprimau. Departele însă erau să fie de noi gândul de a răspunde cu dinte pentru dinte și ochi pentru ochi. Din contră, avem să dovedim prin fapte cât de netemeinică a fost politica lor care se temea de libertatea noastră, renunțând de multe ori chiar și la libertatea lor proprie, numai ca să nu avem nici noi parte de libertate.

Maghiarii [clasele dominante] și-au aservit patria lor străinilor, devenind singuri robi în țara lor, numai ca să nu fie siliți a împărți cu noi frățește drepturile pe petecul de pământ pe care îl locuiau împreună. Această nenorocită politică a lor, pentru care am suferit noi atât de mult, reținuți fiind cu veacuri înapoi în dezvoltarea noastră, se răzună astăzi amar asupra lor. De dragul străinilor, cărora s-au aservit pe sine cu toate interesele lor

de existență și-au spart bucăți țara, care de o mie de ani a fost legată de numele lor.

Noi n-avem să le urmărim exemplul, ci avem să învățăm din exemplul lor, ca mâine, poimăine, să nu se repete și cu noi catastrofa lor. Noi știm ce soartă amară este să fii împilat și oprimat, dar vedem și aceea că prin oprimare și împilare nu se zidește, ci se distruge posesiunea. N-are deci să ne mai conducă ura și răzburarea în faptele noastre. Datori suntem față de noi înșine să aruncăm vâlul uitării asupra trecutului și atunci când suntem chemați la o viață nouă să ducem dimpreună cu noi la această viață nouă și pe concetățenii noștri de altă limbă și lege ca, bucurându-se ei de drepturile noastre cu noi împreună, să se bucure totodată și de drepturile lor egale cu ale noastre.

Pe teritoriul care etnografic a purtat până acum caracterul nostru, primind acum și politicește timbrul individualității noastre naționale, sunt răsfrirate mai multe enclave de neam străin, mai ales de secui, sași, maghiari și șvabi. Acestor enclave suntem datori să le asigurăm toate acele drepturi pe care le-am reclamat pentru noi câtă vreme ne-am considerat aparținători legăturilor statului maghiar. Numai dacă facem aceasta vom dovedi cât de nedreaptă a fost prigonirea de care am avut parte pe vremea dominațiunei șovinismului oligarhic [...] Noi acum avem să dovedim că lumta noastră a fost izvorâtă din porniri generoase și nu din pofta brutală de a schimba rolurile spre a deveni din împilați, împilatori, din oprimați, opresori, pentru că dacă am face aceasta ne-am lipsi pe noi înșine și existența noastră națională de baza morală, precum s-au lipsit de aceasta opresorii noștri, prăbușindu-se tocmai

din cauza lipsei acestei baze morale, în acel moment când civilizațiunea apuseană a ieșit învingătoare asupra teroarei autocratice din Europa Centrală.

În aceste momente mari, când vremea ne cheamă la libertatea națională, avem deci o datorie îndoită, anume, de o parte a ne întemeia în mod solid toate drepturile noastre ca națiune liberă pe pământul propriu, iar de altă parte, a câștiga deplina încredere a concetățenilor noștri, ca să se convingă că libertatea noastră este și libertatea lor, tot așa ca și a noastră; noi nu aspirăm la rolul de stăpânitori asupra lor, ci voim să împărțim frățește drepturile noastre cu ei, ca să întemeiem frățeasca concloquie pe pământul nostru, concloquie întemeiată pe drept și dreptate, pe respect de drept și pe încredere reciprocă.

Pentru noi, pentru trecutul nostru, pentru toate suferințele noastre din trecut și pentru toate jertfele ce am fost nevoiți a le aduce în grelele frământări pentru lumină și libertate, va fi cea mai splendidă satisfacție, când concetățenii noștri de altă limbă și lege se vor convinge că libertatea noastră națională este suprema garanție a libertăților și a drepturilor lor firești în viitoarea democrație românească.

Cu acest gând, cu această convingere fermă și cu această voință neclătinată plecăm la Alba Iulia, spre a ne proclama libertatea noastră națională ca popor civilizată și conștient de misiunea ce ne așteaptă aici ca santinele a latinismului din Răsărit. Dacă nu acest gând ne-ar purta, am deveni deja în primul moment nevrednici de libertatea de care atăta vreme am însetat și am justifica toate nedreptățile de care am avut parte în trecut.

Un ideal cu rădăcini adânci

(Continuare din pag. 1)

Asemenea absențe cui i-au folosit oare? Ele conduc la *izolare*, la îndepărtare și ostilitate între oameni de etnii și religii diferite și nu la strângerea lor, ca fii ai aceluiași părinte ceresc. Iată, trecutul cultural al românilor și al ungurilor ne oferă multe, frumoase și semnificative exemple care se cer continuate și de noile generații și nicidecum evitate. S-au realizat, de pildă, traduceri exemplare, studii, eseuri comparatiste, care, peste unele confruntări și vrăjmașii politice, au ajutat la o mai bună cunoaștere reciprocă și înțelegere. Iată ce scria Janos Kovacs în 1934: „*Valoarea lui Petofi și a lui Eminescu sunt dovezi că cel mai mare imperativ al popoarelor mici este genul care aduce cu el la lumină bogăția poporului său și creează minuni în Concertul Universal... Poeziile lui Eminescu mi-au fost cartea de căpătâi, spiritul lui m-a ajutat totdeauna să închei pacea cu românii. (s.n.) Sunt sigur că alta ar fi împăcarea sufletească între români și unguri dacă în cetele păcii celor două popoare ar activa artiștii adevărați. Maghiarii, citiți pe Eminescu!*”

Cultura națională a contribuit cu prisosință la plămădirea portretului etnopsihologic al

românului, la menținerea identității proprii, la înfăptuirea marilor idealuri ale neamului, dintre care cel mai înalt și mai static a fost vreme îndelungată și trebuie să fie Unirea tuturor românilor în granițele vechii Dacii. Ideea aceasta era admirabil sintetizată de Ion Ghica când scria: „*Istoria românilor ne arată că Unirea a fost totdeauna jeful cel mai dorit al lor. De la desecăcare și până astăzi, ea a germinat, nu numai în spiritul bărbatilor acelora care au îndrăznit a cugeta la glorie și mărire pentru poporul român, dar chiar în spiritele acelora care nu s-au suit cu gândul decât până la conservarea gîntei. Ori de câte ori viitorul a surâs României, fiii ei nu au lipsit de a aspira către Unire*”. Aspirau la unirea politică și administrativă în același stat, întrucât unitatea și unirea spirituală au fost o permanență de nezdruccinat.

O doină creată în creierii muntilor, în mijlocul turmelor de oi, ori pe câmpie, în urma plugului, pornea pe picior de troheci și cutreiera țara peste granițele arbitrate.

O carte tipărită la Brașov de diaconul Coresi, la Orăștie de Șerban, fiul acestuia, sau la Alba-Iulia, de mitropolitul Simion Ștefan, în limba română, stătea pe altarele bisericilor din Moldova și Muntenia, iar *Cazania* de la Iași a lui Varlaam și *Psaltirea în versuri* a lui

Dosoftei, precum și un *Mineiu* din Muntenia stăteau, alături de chivot, pe altarele bisericilor din Transilvania.

Domnitorii moldoveni și munteni citoreau, cu sentimentul unității neamului și al pământului românesc, mănăstiri în Ardeal și episcopii erau hirotonisiți în Țara Românească. Iar ziarele și revistele de la București, Iași, Brașov, cu titluri simbolice și foarte semnificative, *Curierul românesc*, *Albina românească*, *Gazeta de Transilvania*, publicau scriitori din toate provinciile românești, cu sentimentul unității de neam care nu i-a părăsit pe români niciodată. Semn că prin România spirituală, prin sufletul neamului, nimeni, nicidecum, n-a putut trage granițe despărțitoare. Chiar românul cel mai simplu nu concepea o atare graniță arbitrară. Când legendarul țărăn badea Cârțan a fost întrebare de ce a trecut granița spre București, el a răspuns pentru toți diplomații și istoricii: „*Dracu a mai văzut graniță prin inima țării?!*”

Deci, întregirea neamului n-a fost un dar al nimănui, prin nici un tratat; ea era demult făcută prin viața spirituală comună.

La actul Unirii de la Alba-Iulia, din 1 Decembrie 1918, au participat toate secolele istoriei noastre, toată suflarea românească,

direct sau indirect, toate partidele și orientările culturale și politice de la noi cu gânduri curate și cinstite, exprimate, în spiritul omeneii și toleranței românești, în *Manifestul către popoarele lumii*: „*Națiunea română din Ungaria și Transilvania nu dorește să stăpânească asupra altor neamuri. (...) Națiunea română este, prin ființa sa însăși, intruchiparea democrației celei mai desăvârșite. Pe teritoriul ei strămoșesc, națiunea română este gata a asigura fiecărui popor deplina libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o va întocmi pe temeiurile democrației, care va asigura tuturor indivizilor aflători pe teritoriul său egalitatea condițiilor de viață, unicul mijloc al desăvârșirii omenești*”. Idei moderne, generoase, umanitare ce veneau de la oameni care au suferit prea mult, secole de-a rândul, pentru a nu-i mai face și pe alții să sufere.

În România de azi s-a înțeles pe deplin mesajul acestor idei moderne.

Cei ce le ignoră pățimăș, cu spirit revizionist, trăiesc în Evul Mediu și-și agață idealul în trecut și nu în viitor. Asemenea oameni nu înțeleg mersul istoriei și vor să tragă carul timpului înapoi, la vremuri de mult apuse. Ei nu contribuie la unitate, ci la dezbinare.

Profesorul japonez KAZUYOSHI KOMIYA a conferențiat la facultățile economice

Lector univ. dr.
Lumiinița IONESCU

Remarcabil specialist în domeniul managementului financiar-contabil, cu o experiență bogată de natură teoretică și pragmatică, având un relevant palmares științific, 24 de cărți de specialitate publicate până în prezent –, domnul Kazuyoshi Komiya este profesor asociat al Universității *Spiru Haret*.

În cursul lunii octombrie 2003, profesorul Komiya a susținut mai multe conferințe în fața studenților din anii II, III și IV și cadrelor didactice de la Facultatea de Management Financiar-Contabil și de la Facultatea de Marketing și Comerț Exterior. Cu o experiență de peste 10 ani în sistemul bancar, deținând și funcții de conducere la Banca din Tokyo, profesorul Komiya a prezentat și a explicat cele mai moderne tendințe de dezvoltare ale managementului japonez. Mulți analiști economici au studiat managementul japonez ca o alternativă la managementul american, iar Japonia a fost considerată pe plan internațional ca fiind un adevărat miracol economic și social.

Cu ocazia prelegerii *Management și cultură în domeniul afacerilor*, profesorul Komiya a structurat schimbările esențiale apărute în economia japoneză de după 1990. Pe fondul schimbărilor economice și politice înregistrate pe plan internațional,

Japonia se confruntă cu o serie de distorsiuni de natură economică și socială.

Ca o caracteristică a ultimului deceniu, în Japonia s-a înregistrat fenomenul de deflație, cu consecințe negative asupra vieții economice în general. Scăderea severă a prețurilor pentru bunurile de larg consum a atras după sine reducerea consumului și, implicit, a cererii pe piața internă niponă. Prof. Komiya aprecia că această diminuare a prețurilor pentru bunuri și servicii a fost de

Ca urmare, guvernul nipon, ca și investitorii niponi s-au orientat, în special, către investiții în Europa și statele anglo-saxone, unde oportunitățile de promovare a produselor nipone sunt mai numeroase. Principalele țări spre care se îndreaptă cu prioritate atenția investitorilor niponi sunt Statele Unite, Franța, Anglia, Italia, Elveția, dar capitalul companiilor japoneze a pătruns și pe piețele Chinei și Vietnamului.

Alături de investițiile în străinătate, companiile nipone au trecut curajos la fuziuni sau colaborări extinse cu alte companii din străinătate, în condițiile infuziei masive de capital. De fapt, fuziunile marilor companii nu reprezintă o noutate în managementul japonez, iar strategia aplicată de oamenii de afaceri niponi a avut ca rezultat apariția unor corporații puternice, internaționale, care concentrează o mare putere financiară, forță de muncă și bunuri. Această strategie se încadrează în tendința generală de globalizare în economia mondială din secolul XXI. De aceea, a subliniat profesorul Japonese Komiya, nu trebuie să tratăm integrarea ca proces izolat pentru fiecare țară în parte, ci ca un fenomen amplu, care nu cunoaște limite la nivel regional.

Japonia privește cu interes procesul de integrare a României în Uniunea Europeană, ca parte integrantă a globalizării și a dezvoltării durabile în general.

Având un eficient caracter interactiv, conferințele profesorului japonez Komiya au fost însoțite de întrebări, precum și de răspunsuri pertinente, întregind astfel discursul cu informații pe multiple planuri. De pildă, în legătură cu starea actuală a șomajului, profesorul japonez a subliniat faptul că principiul esențial la încadrare este angajare până la pensionare, pe viață, cum s-ar spune, ceea ce face motivația muncii mult mai solidă și durabilă. Este un principiu pe care companiile japoneze îl respectă riguros. Dar există și excepții care au venit din partea unor companii străine, cum a fost una franceză, care și-a îngăduit să concedieze 20.000 de salariați, rata șomajului fiind de 5,1%.

Întrebat de către studenți ce șanse de ocupare a unui loc de muncă au absolvenții, profesorul japonez KOMIYA a răspuns că oportunitățile de angajare sunt din timp cunoscute prin Internet și Media, dar decizia de angajare se adoptă în momentul interviului, când sunt evaluate și capacitatea de creație, de inventivitate, potențialul de flexibilitate profesională și, implicit, performanța în specialitate.

În încheiere, profesorului Komiya i s-au adresat cordiale mulțumiri pentru prezentarea complexă și documentată cu privire la temele abordate, la management și cultură în afaceri, la regionalismul și dezvoltarea mondială, precum și cu privire la rolul Japoniei în dezvoltarea strategiilor de management, consolidare, integrare și dezvoltare economică.

Psihologia românilor în filosofia românească

Prof.univ.dr. Gh.AI. CAZAN

Ca să știm ce suntem azi, care ne este chipul pe care și despre care credem că ni-l cunoaștem nu ar fi nesocotit să ne întoarcem cugetele și lecturile către conștiințele paradigmaticale ale culturii, filosofiei, științei și artei românești. Pentru că este un adevăr indubitabil că purtătorii fericirii ai unei asemenea conștiințe paradigmaticale au cercetat cu neabătută stăruință, cu iubire și năduf, cu aspră dorință, însuflețiți de adevăr, felul de a fi, ființarea și ființa românilor, modul de a-și trăi istoria și de a-i trăi pe alții cu istorii ale lor.

Ca să dau niște exemple de spirite iscoditoare mă gândesc la Miron Costin, Dimitrie Cantemir, Ion Budai Deleanu, Nicolae Bălcescu, Titu Maiorescu, Mihai Eminescu, Vasile Conta, Dobrogeanu Gherea, Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, D. Drăghicescu, Dimitrie Gusti, Nichifor Crainic, Lucian Blaga, Mircea Florian, Nae Ionescu, Emil Cioran, Mircea Vulcănescu, Constantin Noica, Mihai Ralea, Vasile Băncilă, Ath. Joja, Radu Rosetti, Ibrăileanu, Șt. Zeletin, Dumitru Stăniloae, cărora ar trebui să le adaug

nume celebre din domeniul artelor plastice, beltristice, esteticii, poeziei, istoriografiei, criticii literare. Toți au crezut că sunt chemați, deci că e datoria fiecăruia, vorba lui Titu Maiorescu, **să coboare în adâncuri**. Și nimic nu era pentru ei mai adânc decât felul în care românii și-au făcut istoria, viața, cultura.

Nici unul dintre cei mai sus pomeniți nu ne-a coborât printre rămătoare sau printre reptile. Nici nu ne-au acordat, ei știau de ce, certificate din care să rezulte vreo ontologică proprietate de a ne revolta contra ghearelor care s-au infipt din când în când în ființa noastră și așa tăbăcită de numeroase jurguri neaoșe. Cultura română, deși împotriva ei s-a dus și se mai poartă vaste campanii denigratoare „**nu a avut răbdare**” să-i aștepte pe falși savanți, pe analiștii de ultimă extracție, pe niște istorici și preținși filosofi puși mereu să nu se abată de la regula reciclării și de la executarea ariei calomniei.

În expresiile sale către care ar trebui să privim nu cărotind la nesfârșit, dar nici situând-o într-un cer pe care toate stelele ar avea o aceeași infinită strălucire, cultura română ne îndeamnă să credem că nu e deloc în dezavantajul nostru să-i acordăm, dacă nu mereu, măcar la răscruci

de istorie, câteva clipe de citire, câteva momente de revedere a ce a zis ea despre noi atunci când ne ustura sufletul și ne pierdeam în răstăciri pe care, mai apoi, le-am deplăns și le-am îndurat cu preț greu de evaluat.

Între numele mai înainte menționate, cele mai numeroase sunt ale filosofilor, fapt pe care nu-l explic acum, ci doar subliniez, întrucât mi se pare că filosofi au o anume ascendență față de alți remarcabili oameni de cultură în cercetarea *felului nostru de a fi și, în acest context, a psihologiei românilor*.

Puncte de vedere

Nimic *pro domo* în cauza despre care vorbesc, căci adevărul este istoric, concret și verificabil.

Pentru a fi bineînțeleși, nu toți cei de mai sus au fost *metafizicien* ca *atare*. Unii au fost filosofi ai culturii; alții au scris operă fundamentală de morfologie și filosofie a religiei; câte unul a vizitat cu interes filosofia întrebându-l-o în cadrele disciplinei sau disciplinelor, intereselor sale prioritare; unul, chiar, s-a rostit vehement împotriva filosofiei, s-a depărtat de ea în 1936 (*Cartea*

amăgitoare) și 1949 (*Tratatul de descompunere*), dar s-a pronunțat viguros, cu revoltă și amărăciune asupra istoriei, culturii și psihologiei românilor.

Fiecare în parte a întrebuințat metoda și stilul considerate ca valabile pentru cunoașterea psihologiei românilor. Adeseori, concepte ale disciplinei (disciplinelor) în care ei au strălucit au fost transformate în articulații esențiale ale metodologiei de analiză a fenomenelor psihologiei românilor.

S-a recurs, copios în câteva situații, la relaționări chiar cu teorii din domeniul filosofiei culturii (Nietzsche), psihologiei popularelor (Wund, în special), morfologiei culturii (Dietlrey, Spengler, Keyserling), apoi la Berdiaev, Sestov, la idei care deveniseră referențiale în dezbaterile teoretice ale vremii și care, pe de altă parte, aveau profunde reverberații în practica politică. Sistemele de relaționare constituie, ele însele, un capitol fascinant în cercetarea

metodelor întrebuințate de filosofi români spre, cum le plăcea să creadă, o adevărată cunoaștere a psihologiei *neamului românesc* (expresie folosită, pe larg, până în august 1944). În ansamblul cercetărilor, ca elemente ale metodei de cunoaștere au fost teoretizate și observația personală, *și experiențele trăite*, iar în unele cazuri, intuiția fie intelectuală, fie extraintelectuală.

Perspectivile de abordare a psihologiei oamenilor au fost diferite. Constatările nu au fost nici ele aceleași. A prezenta aici doar câteva dintre ele ar fi mai mult decât necesar, dar ar fi imposibil. Fiecare perspectivă conduce la discurs teoretic articulat (pe tema la care mă refer). Tot așa, fiecare perspectivă subintinde și proclamă o finalitate care sare dincolo de sfera teoreticului; de regulă, politica și finalitățile de acest tip constituie registre demne de interesul nostru, cel de azi.

D. Drăghicescu, Iorga, Pârvan, Nae Ionescu, Emil Cioran, Mircea Vulcănescu, Mihai Ralea, Ath. Joja au, în câteva abordări, idei comune (ascendența românilor, apoi „ispitele” cum zicea Vulcănescu, spațiul geografic etc.), dar se diferențiază în privința determinantelor psihologice atribuite românilor. Între Ath. Joja și Nae Ionescu, de pildă, deosebire sunt radicale, iar în privința

finalităților politice, mozaicul este încă mai bogat.

Ar fi instructiv să compar, nu o voi face însă, pe Nae Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran pe de o parte, cu Mihai Ralea sau Ath. Joja, pe de altă parte. Toți au încercat, sigur, diferit, în urma și ca o consecință sau concomitent cu analiza psihologiei românilor – românisme (și plin nominalism). Suntem, cu românismele în plan nominalism.

Aș menționa, deci, corelația psihologia românilor-românisme în tematica noastră și în bibliografia fiecărui gânditor în parte.

Să-mi fie permis refuzul fie și al unei extrem de pernicioase treceri în revistă a lucrărilor acestor filosofi, în sensul precizat, pe tema psihologiei românilor. Dar îmi este imposibil să-mi reprim nevoia de a sublinia că o seamă de importante idei au fost expuse în publicistica pe care, cum se știe, nici unul nu a ocult-o (N. Ionescu, Eliade, Cioran etc.).

Metafizicienii Dimitrie Cantemir, Lucian Blaga, Mircea Florian, Nae Ionescu, Constantin Noica au ajuns la împliniri teoretice, cu particulară semnificație, exact în acest domeniu al relaționării metafizicilor proprii cu cercetarea psihologiei românilor și, aș zice, cu știința psihologiei luată astfel, adică în structurile ei conceptuale și ideice: Cantemir a stăruit asupra studiului obiceiurilor și mentalităților – operă de pionierat pe care Noica o elogiază în câteva studii.

(Continuare în pag. 5)

La Universitatea *Spiru Haret*

Învățământul la Distanță

o formă de instruire modernă într-o structură universitară performantă

La început de an universitar, în zilele de 25 și 26 octombrie 2003, Universitatea *Spiru Haret* a organizat prima întâlnire cu studenții de la forma de învățământ la distanță. La întâlnirile, care au avut loc în cele 19 centre teritoriale de învățământ la distanță, au participat rectorul Universității *Spiru Haret*, prorectorii, decanii și prodecanii facultăților în cadrul cărora funcționează această formă de învățământ. Concluziile la care s-a ajuns ne prilejuiesc unele comentarii și precizări necesare.

Prof. univ. dr. Ioan GÂF-DEAC,
Prorector al Universității *Spiru Haret*,
Director al Departamentului Învățământ la Distanță

Prof. univ. dr. Nicolae RADU
Prorector al Universității *Spiru Haret*
Redactor șef al Redacției Învățământ - Programe
educaționale a Televiziunii *România de Măine*

Caracterul modern, dinamic și anticipativ al învățământului superior este evidențiat astăzi prin doi factori: evoluția universității de la condiția de laborator al elitelor la cea a unui *învățământ cu o largă deschidere socială*, tinzând spre cea a unui învățământ de masă; valorificarea celor mai noi, mai revoluționare cuceriri ale minții umane astfel încât instituția universitară să fie factorul principal de transformare a societății contemporane într-o *societate a cunoașterii*. Din acești doi factori esențiali izvorăște rațiunea învățământului la distanță, ca formă universitară de pregătire cu un larg caracter democratic și, implicit, beneficiind de aportul tuturor mijloacelor informaționale. Învățământul la distanță își asociază astfel atributele pregătirii de calitate și, drept urmare, el ilustrează caracterul modern, viabil al unei universități. Dotările științifice și tehnice pe care el le presupune, laolaltă cu înalta competență a corpului profesoral și cu un curriculum universitar flexibil, care să anticipeze cerințele de pe piața muncii, fac din învățământul la distanță proba de foc a competenței și competitivității fiecărei universități ce aspiră la condiția de universitate a viitorului.

Postul propriu de televiziune *România de Măine*, editura proprie, revista *Opinia națională* și moderna tipografie, în care văd lumina tiparului toate cursurile și celelalte materiale didactice necesare studenților, completează imaginea de ansamblu a Universității *Spiru Haret* și îi motivează integral capacitatea de a organiza și desfășura, la un înalt nivel calitativ, învățământul la distanță Universitatea *Spiru Haret* (acreditată prin lege) este cea mai mare instituție particulară de învățământ superior din România.

Sub aceste auspicii s-au desfășurat, recent, întâlnirile didactice, de studiu și metodică, pentru studenții ID din anii I și II la specialitățile pentru care se pregătesc viitorii licențiați în această formă modernă de instruire.

Studenții ID au fost convocați la Centrele teritoriale ID din București, Alba Iulia, Alexandria, Bacău, Bistrița, Blaj, Brașov, Câmpulung Muscel, Cluj-Napoca, Constanța, Corabia, Craiova, Deva, Drobeta Turnu-Severin, Râmnicu Vâlcea, Satu-Mare, Sighetul Marmăției, Slobozia, și Suceava.

Întâlnirile s-au derulat sub auspicii favorabile, fiind dominate de satisfacția fiecărui participant de a fi student sau cadru didactic al celei mari instituții particulare de învățământ superior din România – Universitatea *Spiru Haret*. Dincolo de ambianța lor festivă, aceste întâlniri au dobândit un caracter de lucru, favorizând un substanțial dialog între profesori și studenți pe tema pregătirii de calitate.

Învățământul la distanță la Universitatea *Spiru Haret* în anul universitar 2003-2004 este organizat în Centre teritoriale ID. Fiecare Centru teritorial are asigurate spațiul organizatoric și dotările necesare (telefon, fax, computer, Internet ș.a.), iar dotarea este în funcție de nivelul impus de numărul de studenți înscriși și de amploarea procesului didactic. Cu ocazia desfășurării întâlnirilor directe cu studenții ID în zilele de 25-26 octombrie a.c., acestora le-au fost înmânate carnete de student, legitimațiile de student, precum și broșura tipărită cuprinzând planul de învățământ pentru fiecare disciplină cu programele analitice aferente.

*
* *

Prin grija facultăților organizatoare de învățământ la distanță, la Centrele teritoriale au fost expediate din timp următoarele resurse didactice principale de instruire:

1. Volumele (distribuite gratuit) cuprinzând sintezele fiecărui obiect de învățământ care se predă la o anumită facultate. Ele permit o imagine clară și sintetică asupra conținutului cursurilor ce se predau într-un an de învățământ: noțiunile de bază, ideile esențiale, perspectivele de corelare ale diferitelor discipline predate într-un an de învățământ.
2. Într-o formă mai dezvoltată, aceste sinteze apar și în cursurile ținute la tvRM, fiecărei facultăți și fiecărei discipline fiindu-le afectate timpul necesar. În felul acesta sintezele din volume apar amplificate și într-o variantă vie și accesibilă.

În conformitate cu prevederile art. 60 (1) din Legea Învățământului nr. 84/1995, republicată, „Activitatea didactică se poate organiza în următoarele forme: zi, seral, cu frecvență redusă și la distanță. Formele de învățământ seral, cu frecvență redusă și la distanță pot fi organizate de instituțiile de învățământ superior care au cursuri de zi”.

Potrivit prevederilor Legii nr. 88/1993 privind acreditarea instituțiilor de învățământ superior și recunoașterea diplomelor, republicată, se autorizează sau acreditează numai specializările (conținutul învățământului), care se pot organiza în forme diferite: zi, cu frecvență redusă și la distanță.

3. Manualele reiau problematica sintezelor și cursurilor ținute la tvRM, dar într-o formă mult amplificată, cuprinzând, de cele mai multe ori, prelucrări didactice importante: rezumate scurte după fiecare capitol, întrebări la care trebuie date răspunsuri pornind de la informații cuprinse în text, extinderi – prin introducerea unor informații utile ce deschid noi orizonturi de integrare și prelucrare a informațiilor deja predate.

4. Bibliografia reprezintă dezvoltarea firească a informațiilor primite, prin legarea lor de conținutul manualelor dintr-o perspectivă mult mai generală, aceea a domeniului în contextul altor abordări, din cultura națională și mondială.

5. O resursă ajutătoare de studiu este revista săptămânală *Opinia națională*, care se difuzează gratuit, tuturor celor 38.000 studenți ai Universității *Spiru Haret*. În cuprinsul publicației apar periodic consultații semnate de profesori, informații despre tehnica și conținutul învățământului la distanță, semnale de apariții editoriale, convorbiri, teste de autoevaluare ș.a.

*
* *

Din treaptă în treaptă, de la sinteze și până la bibliografie (selectivă sau generală), studenții pot „păși” mult mai ușor în sfera cunoașterii unor domenii, se pot chiar specializa de timpuriu. Acei studenți, care au acces la *Internet*, pot cerceta o serie de materiale destinate ușurării instruirii și pe această cale.

Studenții au exprimat o reală satisfacție pentru faptul că își pot vedea pe micul ecran „profesorii”, titularii de disciplină sau colaboratorii acestora, explicând sau relatând sintetic, cu expresivitate, pe viu (în direct) sau înregistrate, cursurile disciplinelor ce fac obiectul examinării în sesiunile din iarnă și vară.

Accesând paginile web ale Universității *Spiru Haret* (la adresa www.spiruharet.ro), studenții ID întâlnesc rubrica „Învățământ la Distanță”.

Departamentul ID a luat măsuri ca în serverul Internet să fie introduse codurile numerice personale ale studenților ID, care, în baza instrucțiunilor afișate pe ecran, își pot crea o parolă (*password*), respectiv pot introduce CNP la rubrica *user name* și astfel au acces în Biblioteca virtuală.

În acest spațiu electronic, studenții ID întâlnesc sintezele pentru fiecare disciplină, alături de planul de învățământ și conținutul programelor analitice. Totodată este menționat numele titularului

Studenții ID își pot achiziționa cu 30% reducere, față de prețul practicat în librării, cărțile tipărite în Editura Fundației *România de Măine*, manualele universitare pentru fiecare disciplină în parte. Prin grija Editurii Fundației *România de Măine* și a Depozitului de carte, manualele respective pot fi expediate la Centrele teritoriale ID, fiind distribuite studenților ca resursă principală de studiu pentru examene. De asemenea, la cererea studenților, manualele pot fi expediate – cu cheltuielile de transport suportate de Universitate – direct la domiciliul studenților ID.

Studenții din Centru teritorial ID București pot intra în posesia manualelor oricând, în orice zi a săptămânii, direct de la librăriile universității sau din depozitul propriu de carte.

Cei care sunt ocupați în cursul zilei, pot urmări la tvRM, în reluare, în cursul nopții, lecțiile aferente disciplinelor din planul de învățământ.

Numeroși studenți ID ai Universității *Spiru Haret*, care locuiesc în zone montane sau îndepărtate de marile centre urbane, au arătat că, folosind antenele parabolice proprii, captează de pe satelit emisiunile postului tvRM, urmărind cursurile universitare transmise. Programul emisiunilor tvRM este publicat zilnic în presa centrală și, săptămânal, în revista *Opinia națională* și în suplimentele specializate.

Totodată, programul actualizat al emisiunilor tvRM poate fi consultat pe internet, în paginile web ale universității.

*
* *

Toate resursele de instruire enumerate mai sus stărnesc un real interes și satisfacție în rândul studenților ID, fiind considerate un set complet și modern pentru instruirea la distanță.

Desigur, un student care urmează cursurile la forma ID poate folosi individualizat o sursă sau alta, după caz, poate apela la combinarea lor, tocmai pentru a dobândi un bagaj de cunoștințe cât mai larg, semnificativ și de mare relevanță în profesia pentru care a optat să se pregătească.

*
* *

Cu ocazia întâlnirilor au fost prezentate studenților ID și alte forme metodice de completare a instruirii. Este vorba de comunicarea directă electronică student-profesor sau student-student, precum și de accesul gratuit la Biblioteca virtuală.

*
* *

În ziua de 25 octombrie a.c., Televiziunea *România de Măine* a transmis, în reluare, festivitățile de la 1 octombrie 2003, ocazionate de deschiderea anului universitar 2003-2004 la Universitatea *Spiru Haret*, eveniment urmărit de către studenții ID de la Centrele teritoriale ID.

În cuvântul lor, rostit cu ocazia întâlnirilor din 25-26 octombrie, numeroși studenți au rostit cuvinte de apreciere la adresa conducerii Universității *Spiru Haret*, personal a domnului prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației *România de Măine* și rectorul Universității *Spiru Haret*, pentru viziunea modernă, pragmatică și eficientă în care a fost gândit și se realizează forma de învățământ la distanță.

ID este învățământul prezentului și al viitorului, iar avantajele acestei forme de învățământ sunt net superioare în comparație cu celelalte forme. Studenții ID sunt înmatriculați la specializările aparținând facultăților acreditate și autorizate din București ale Universității *Spiru Haret*. Durata studiilor la ID este de 4 ani. Întreaga activitate de studiu și asistență tutorială este distribuită, respectiv localizată, în teritoriu, în Centrele teritoriale ID.

Pentru a evita cheltuieli personale cu deplasări costisitoare la sediul facultăților, pentru asistență tutorială și didactic-universitară în afara Centrului teritorial la care sunt arondați, examinarea se realizează în Centrele teritoriale ID, sub conducerea decanatelor facultăților, pe specializări și discipline.

Pentru rezolvarea oricăror altor probleme, menționăm și faptul că fiecare Centru teritorial ID are program zilnic de asistență și activități didactic-universitare pentru studenții ID, inclusiv în zilele de sâmbătă și duminică.

Utilizând o tehnică performantă, Televiziunea *România de Măine* preia integral sunetul și imaginea de la prelegerile rostite de profesori în amfiteatrul-studio sau în celelalte studiouri special amenajate. Prelegerile sunt transmise în direct pe calea undelor sau sunt înregistrate.

Studenții înscriși la forma de învățământ la distanță le recepționează în propria locuință, oriunde s-ar afla aceasta pe întregul cuprins al României. Programul tvRM, publicat, zilnic, în presa centrală sau, săptămânal, în

suplimentele specializate și în *Opinia națională*, îl ajută pe student să selecționeze cursurile și informațiile ce-i sunt destinate, în funcție de facultatea la care este înscris.

Informații utile privind forma de învățământ la distanță

Departamentul pentru Învățământul la Distanță

Nr. crt.	Denumirea și localitatea	Adresa Centrului ID	Telefon, Fax la sediul Centrului	Numele și prenumele Șefului Centrului (telefon de contact)
1.	Departament ID	Str. Ion Ghica nr. 13	(021)3140076 int. 139 (021)3121150 (Telefon și fax)	Prof. univ. dr. Ioan Gâf-Deac Tel. 0722979809
2.	Secretariat Departament ID	Str. Ion Ghica nr. 13 (camera 207, et.2)	(021)3140076 int. 178	Secretariat ID Cristina Manu (Telefon și fax): (021)3121150
3.	Internet (pentru introducere CNP și acces la pagini WEB)	Str. Ion Ghica nr. 13 (et. 2)	(021)3140076 int. 159	Operator Oana Stamatescu e-mail: info@spiruharet.ro.

Contacte la facultăți din București

Nr. crt.	Specializarea	Responsabil ID facultate Secretariat	Telefon secretariat	Adresă
1.	Drept	Prof. univ. Vasile Crețu Secretariat: Adelaida Roșu	334.47.23 / 123,124	București, Șos. Berceni nr.24, Sect. 4
2.	Contabilitate și informatică de gestiune	Conf. univ. Eugen Ghiorghită Secretariat: Georgiana Dodu	410.43.70 / 113, 115	Splaiul Independenței nr. 313, Sect. 3
3.	Finanțe - Bănci	Lect. univ. dr. Maria Gâf-Deac Secretariat: Dana Brutaru	410.43.70 / 130	Splaiul Independenței nr. 313, Sect. 3
4.	Limbi și Literaturi străine (ambele specializări)	Conf. univ. Feodor Chirilă Secretariat: Mihaela Dinu	314.00.76 / 131, 300	București, str. Ion Ghica, nr. 13, Sect.3
5.	Matematică - Informatică	Lect. univ. Silviu Bărză Secretariat: Beatrice Părvulescu	314.00.76 / 306	București, str. Ion Ghica, nr. 13, Sect.3
6.	Geografie	Prof. univ. Mihai Parichi Secretariat: Pleșea Carmen	330.04.20 (direct) 330.40.40 / 237	București, Palatul Sporturilor și culturii (Parcul Tineretului), Sect.4
7.	Istorie	Prof. univ. Ștefan Lache Secretariat: Florinela Băjan	314.00.74 / 162	București, str. Ion Ghica, nr. 13, Sect.3
8.	Pedagogie muzicală	Prof. univ. Carmen Stoianov Secretariat: Mariana Magheru	330.40.40 / 235	București, Palatul Sporturilor și culturii (Parcul Tineretului), Sect.4
9.	Marketing și Comerț Exterior	Conf. univ. Luminița Pistol Secretariat: Camelia Rădulescu	410.43.75 / 107	Splaiul Independenței nr. 313, Sect. 3
10.	Sociologie-Psihologie	Prof. univ. Florian Tănăsescu Secretariat: Camelia Golu	255.60.96 255.60.94	București, Bd. Basarabia, nr. 256, Sect.3
11.	Relații Internaționale și Studii Europene	Prof. univ. Ioan Condor Secretariat: Dorina Arambașa	334.53.82 334.47.23 / 122	București, Șos. Berceni nr. 24, Sect. 4
12.	Filosofie-Jurnalism	Conf. univ. Sultana Craia Secretariat: Aurelia Crețu	410.39.13 / 111	Splaiul Independenței nr. 313, Sect. 3
13.	Limba și literatura română - O limbă și literatură străină.	Conf. univ. Feodor Chirilă Secretariat: Mihaela Dinu	314.00.76 / 145	București, str. Ion Ghica, nr. 13, Sect.3

Centrele teritoriale pentru Învățământul la Distanță

Nr. crt.	Denumirea centrului teritorial ID	Adresa Centrului Teritorial ID	Telefon, fax la sediul Centrului	Nume și prenume Șefului Centrului (telefon contact)	Secretariat
1.	CRAIOVA	Str. Brazda lui Novac nr. 4	(0251)599282 (0251)593090	prof. univ. dr. Gh. Bică 0721210424	Veronica Toader 0745952626
2.	CLUJ NAPOCA	Bd. Titulescu nr. 36	(0246)547667 (telefon și fax)	prof. univ. dr. Ion Mihai Năstase 0723615890	Angela Toadere 0744875194
3.	RM. VÂLCEA	Str. General Praporgescu nr. 22	(0250)733074 (0250)736763)	prof. univ. dr. Al. Popescu-Mihăești 0723615890	Rodica Popescu 0740750145
4.	SIGHETUL MARMAȚIEI	Str. M. Viteazul nr. 14	(0262)316766 (telefon și fax)	prof. Eugenia Godja 0745114818 prof. Ioan Berci 0788340923	Gheorghe Danci Ioan Săpânțan contabilitate
5.	CONSTANȚA	Str. Unirii nr. 32-34	(0241)545015 (0241)541491	prof. univ. dr. Olga Duțu 0722788799	Mihaela Gorcea (int. 105) 0722506089
6.	BRAȘOV	Str. Turnului nr. 5	(0268)420437 (0268)427432	prof. univ. dr. Ion Petrescu 0721201252	Silvia Brăilescu
7.	BACĂU	Str. Mioriței nr. 76	0234206243	conf. univ. dr. Nicu Aur 0722201765	Irina Toma 0740499971
8.	DROBETA TR. SEVERIN	Str. Carol I nr. 6	(0252)315267 (0252)313835 (0252)324728	prof. Iancu Bunoiu 0745316496	Camelia Roman
9.	ALBA IULIA	Str. M. Viteazul nr. 31	(0258)832199	conf. univ. dr. Ion Schian 0745579842	Marius Felea
10.	BISTRIȚA NĂSĂUD	Str. V. Conta nr. 1, etaj I	(0263)212675 (0263)231470	drd, Adrian Magdea 0744601118 prof. Valentin Iliescu 0722208160	drd Adrian Magdea 07444601118
11.	SATU MARE	Str. 1 Dec. 1918 nr. 2	(0261)711775	av. Anca Petran 0744439991	av. Anca Petran 0744439991
12.	DEVA	Str. 22 Dec. nr. 37 / A	(0254)213915 (0254)214718	ec. mat. Ion Manea 0744524480	Ec. Eugenia Chinci
13.	ALEXANDRIA	Str. av. Al. Confescu nr. 18-20	(0247)421006 0744173151	conf. univ. dr. Manuela Epure 0744173151	Anca Postelnicu 0721258663
14.	SUCEAVA	Str. G. Enescu nr. 16	(0230)521682 / 2352 21 / 214123 (0230)522393	drd. Tiberiu Candrea 0745255615	Irina Carmen Golea 0742625666
15.	BLAJ	Str. T. Vladimirescu nr. 80	(0258)711231 (0258)711868	prof. univ. dr. Gh. Trandafir 0744574056	Iuliana Stănculea
16.	CÂMPULUNG MUSCEL	Str. Traian nr. 233	(0248)512283 (0248)512284	prof. univ. dr. C-tin Ciotei 0723497561	Maria Holbaniuc
17.	SLOBOZIA	Str. Lacului nr. 10 et. 3	(0243)235982	Ing.ec. Florica Dumitru 0745117130	Ramona Alexandru 0723270020
18.	CORABIA	Str. Cuza Vodă nr. 109	(0249)561060	prof. Ion Vidu	

Autorul unei opere care aparține patrimoniului spiritual românesc

Valeriu RÂPEANU

Imaginile îndepărtate, ca și cele de astăzi, par aceleași. Într-ât Dan Berindei – istoricul pe care l-am cunoscut în urmă cu decenii, l-am văzut și l-am ascultat în numeroase întâlniri științifice, citind multe din articolele, studiile, cărțile sale, nu dă semne că trecerea vremii și a vremurilor și-a așternut povara asupra omului și a intelectualului. Când aduci un omagiu la împlinirea a opt decenii de viață, te gândești că acest gest presupune mai ales o coborâre în timp, pentru a căuta ceea ce a fost și acum nu mai este, s-a diminuat și s-a rarefiat, deoarece persoana spre care îți îndrepti gândul aparține unor vremi pe care le reconstitui nu fără dificultate.

Dan Berindei se situează la polul opus. Într-ât existența intelectualului a fost marcată de o continuitate fundamentală, prezența sa în peisajul cultural al țării n-a intrat în conul de umbră al oboselii, al diminuării, al stagnării sau al repetărilor. Ființa sa de om modest, sfios chiar, refuză orice gestulație teoretică, orice formă de manifestare zgomotoasă prin care ar putea să se fofileze în primul plan al vieții noastre publice. Pentru că Dan Berindei a avut ca unic țel – când era proscris sau, dimpotrivă, solicitat, când asupra existenței lui se pogorau negurile suferințelor sau, dimpotrivă, recunoașterile – cele mai multe venite târziu: restituirea

Psihologia românilor în filosofia românească

(Continuare din pag. 3)

Ce este etern și ce este istorie în cultura românilor (Conferința de la Berlin, iunie 1943). Pentru o altă istorie a gândirii românești (1943). Cum gândește poporul român (1944 – „Convorbiri literare”). Cantemir rămâne, prin pagini din *Descriptio Moldaviae* referitoare la felul în care se muncește la noi, paradigmă la care trebuie să revenim mereu. Un adevăr mare stă în paradigma cantemiriană. A-l estompa înseamnă a ne rușina de un dat al psihologiei noastre cu valoare cumva generală.

Conceptiile cele mai elaborate despre psihologia românilor au ca autor, dintre metafizicieni, pe Motru, Blaga și Noica. Toți s-au referit la psihologie, la psihologia românilor, acordându-le semnificații nu doar de implicat, ci, în ordinea edificărilor metafizice, de premisă – condiție esențială.

Ar putea să pară ciudat, dar este adevărat, că Blaga a folosit noologia abisală și psihologia inconștientului în filosofia culturii și a valorii, ca și, fapt pe care îl subliniază, reflecția despre psihologia și cultura românilor etc. *Constructivismul perspectivist al psihologiei și noologiei abisale a constituit solul metafizicii lui Blaga; inclusiv, și mai ales, al punerii sensului metafizic al culturii și al valorii*. El i-a permis să se refere la boicotul istoric de către români, la ieșirea lor din istorie, la apriorismul românesc, la concluzia reconfortantă despre matricea stilistică românească.

„Tot ce putem ști, fără temerea de a fi dezminții, este că suntem purtătorii bogați au unor excepționale posibilități. Tot ce putem crede, fără a săvârși un atentat împotriva lucidității, este că ni s-a dat să luminăm cu floarea noastră de mână un colț de pământ. Tot ce putem spera, fără a ne lăsa manevrați de iluzii, este mândria unor inițiative spirituale, istorice, care să sară din când în când, ca o scânteie, și asupra conștiințelor altor popoare. Restul e – ursita” spunea el în *Spațiul mioritic*.

Iar în ce privește semnificația metafizică a culturii să amintesc doar câteva expresii care marchează superior opera filosofului: „omul a devenit ceea ce va rămâne pentru totdeauna: praștie și piatră în același timp, arc și săgeată”; în mister și spre revelaie, cultura ar fi pentru Blaga rod și grai al acestui fel de a fi al omului.

Într-o multime de esuri și conferințe, Noica a luat psihologia românilor, ca și limba română, și spiritualitatea românească în genere, ca obiect al reflecției metafizice și cale pentru o filosofie a ființei. Opera lui Noica ocrotește spiritualitatea românească fără a ocoli eșecuri istorice ale ei, cum ocrotește psihologia românilor fără să nege rateuri tot istorice, ale ei. Civilizația românească are, după Noica, un privilegiu unic, acela de a fi într-un spațiu, într-o limbă, într-o natură, într-o cultură istorice, date într-o două lumi, într-o tradiție. **N-a fost să fie, era să fie, va fi fiind, ar fi să fie, este să fie, a fost să fie** sunt situații ontologice ce induc la ideea posibilității filosofiei ca gândire a ființei, ca o închidere care se deschide (cum e *casa*, nu *block-house*-ul) – golul și plinul etc.

Blaga și Noica au văzut, cred, metafizicul ca venind din cultura (și limba) română, din psihologia românilor. Ei au dat, în general, conotații creative apriorismului românesc, satului (Blaga), culturii minore (Blaga) și sentimentului ființei (Noica).

Altfel stau lucrurile în anumite privințe cu Motru. Dintre cei care ne-au studiat cu știința psihologiei face figură aparte Constantin Rădulescu Motru. Autor al unei celebre concepții filosofice – personalismul energetic – și al atâtor numeroase, interesante cărți, între care *Cultura română și politicianismul* ar trebui să stea sub perna și pe biroul oricărui contemporan de-al nostru care își închipuie că e meșter în politică. Motru s-a aplecat cu o aparte stăruință asupra psihologiei românilor. Din vasta lui creație pe această temă amintesc titlurile câtorva lucrări: *Naționalismul. Cum a fost, cum trebuie să fie* (1909), *Sufletul neamului nostru. Calități și defecte* (1910), *Psihologia poporului român* (1937), *Românismul. Catehismul unei noi spiritualități* (1936), *Etnicul românesc. Comunitate de origine, limbă și destin* (1942), *Psihologia ciococilor* (1931). Cum îmi este imposibil să prezint, fie și extrem de sumar, ideile lui Motru despre psihologia noastră și felul edificării personalismului energetic și pe rezultatele științei psihologice, și pe cercetarea amplă a psihologiei românilor, voi reproduce câteva fragmente din lucrarea postumă *Revizuri și Adăugiri* (opt volume, la Editura Floarea Darurilor). Ceea ce Motru a scris în această lucrare a sa nu reprezenta, în multe dintre considerațiile despre români, o realitate absolută. În *Sufletul neamului* nostru, el s-a referit, de pildă, la „defecte” cum ar fi: eroismul în

Omagiu academicianului Dan Berindei la împlinirea a opt decenii de viață

științifică a istoriei naționale printr-o cercetare tenace și comunicarea roadelor acestor cercetări neobosite într-o formă care apropie cititorul de adevărurile aduse la lumină.

Dan Berindei și-a început formația de istoric, de om de cultură, într-o vreme în care o generație strălucită de profesori era prezentă la Universitatea din București. Ca și acești dascăli ce i-au devenit modele – unii, precum Victor Papacostea, chemându-l să le fie alături în activitatea de cercetare – a cunoscut avaturile istoriei noastre după 1944 care s-au răsfărat, nu numai o dată, dureros asupra lui. Fără să-l doboare, însă, pentru că încercările vieții au fost depășite printr-o neabătută trăire intelectuală, printr-o permanentă conectare la ceea ce a reprezentat pasiunea și rațiunea existenței sale: istoria.

La optzeci de ani, Dan Berindei este bucuros să-și privească o operă intrată în *analele culturii române*, dar nu la capitolul pasiv, deoarece, prin valoarea ei semnificativă, este vie și actuală; dar, în același timp, cititorii săi au bucuria să-l știe prezent în viața noastră științifică și publică prin contribuții de o înaltă ținută morală și științifică.

Profesorii și studenții Universității *Spiru Haret* urează academicianului Dan Berindei ani mulți și aceeași tinerețe intelectuală pe care o dorim materializată în noi lucrări; scrieri care, ca și cele de până acum, să aparțină patrimoniului spiritual românesc.

grup, dar lipsa curajului personal, religiozitate aparentă, materialist în vorbe, pasiune excesivă pentru politică, țara e copleșită de „oameni mari”, suflet gregar, prezența nefastă pentru istoria națională a *cozilor de topor* (expresie a lui). Iată, însă, texte din *Revizuri și Adăugiri*: „A fi coadă de topor știe toată lumea în România că înseamnă a fi nealță în mâna propriului tău dușman. Dacă acest înțeles este așa de răspândit în Țara Românească, alta nu poate fi cauza decât că poporul român a suferit foarte mult după urma cozilor de topor! Întotdeauna dușmanii neamului românesc și-au găsit unelte credincioase în chiar fiii acestuia! Compoziția prea eterogenă în elemente etnice a condamnat acest neam a fi bogat în cozi de topor”. În fața evenimentelor istorice pe care Motru le trăia ca teroare a istoriei nu ezită să scrie alte rânduri de sancționare, necenzurate, a poporului român: „Ce popor fără vlagă! Românul nu are nici o încredere în el însuși. Anii îndelungați de iobăgie prin care a trecut l-a adus să fie o turmă supusă la orice stăpân?” Și adaugă, pe urmele lui G. Panu, „țară păcătoasă”.

La 18 iunie 1947 scrie un text fulminant, incriminatoriu pe o idee mai veche: „Țara Românească, ca multe alte țări de altfel, este țara zvonurilor și a minciunilor. Faptul nu trebuie să-l punem pe seama lipsei de cinste a poporului român. El este inerent treptei de evoluție psihologică a omenirii în genere”.

În 25 iunie același an, pornind de la o situație absolut particulară, își amintește de vorbele lui Ion Minulescu: „Suntem niște ticăloși, domnule Brătianu!” și scrie, generalizând la extrem: „Țară bogată în caractere slabe, adică anume pregătită să fie cucerită de ruși”.

Și în 10 august, la aflarea veștii că Iuliu Maniu este supus torturilor, grav bolnav și în pericol de moarte: „Ce viitor se poate clădi pe un suflet așa ricos ca acela al poporului român? Pe ca acest suflet să izbutească a gonii de la el frica, va trebui o oțelire a lui în mulți ani de suferință și umilință”.

Totuși avea dreptate Motru când nu ezita să menționeze că imitația, servilismul, cozile de topor, pasivitatea în fața fenomenelor grave ale istoriei, cameleonismul și oportunismul murdar sunt atribute nu numai ale clasei politice, ci și efectele politicianismului și ale unor împrejurări istorice, și ele au deprins o extindere, deloc de ignorat, asupra unor importante straturi ale societății românești. Secole de oprire străină n-ar fi fost posibilă dacă n-ar fi avut concursul, tragic prin consecințele sale, al claselor suprapuse de la noi. „Capul plecat sabia nu-l taie” nu exprimă doar o normă asumată ca nevoie a unui comportament moral anormal, ci, mai ales, un stil de viață devenit structural, cumva definitiv pentru numeroși dintre semenii noștri. Atâta slugărit la turci, austrieci, unguri, ruși etc. a lăsat urme adânci în suflete.

Istoria conștiinței și comportamentul omului demonstrează un adevăr de care nu ne place să ne amintim sau, cazul nu este rar, nu-l știm pur și simplu, iar de îl aflăm, preferăm să-l ignorăm. Este vorba de un fapt simplu, dureros, de realitate crudă. Sluga nu este numai conștiința nefericită a istoriei, ci și condiția de existență a celor mai acute sfâșieri ale acesteia. Sluga se perpetuează în condiții date, dar se și autoreproduce. Ea nu cunoaște chinurile ajungerii la formele majore ale libertății, se hrănește din sucul amar al ființei sale, dintr-o substanță care-i întreține iluzia cumplită că ar fi, și ea, actor al istoriei. Ceea ce nu exclude, pe de altă parte, adevărul că marile slugi – ciudat, dar sunt și slugi de acest calibru – n-ar avea reprezentări exacte despre menirea lor istorică. Slugile de această statură sunt răul adânc, otrava din corpul, nici el normal, al lumilor prin care am trecut și al lumilor prin care ne este dat, de fapt, să trecem, adică să viețuim. La vremea sa, Hegel a demonstrat că sluga și stăpânul sunt simbiotice și reprezentă, ambele, pierderea de sine a umanității omului. Cuplul este dialectic, unitatea există în sânul său, ca una contradictorie. Slugăritul deprins în toate ale lui, slugăria o dată devenită proprietate a unora au forța bolii contagioase. Sunt molipsitoare, și cum la noi acasă imitația nu prea prinde când e vorba de construcții cu sens binefăcător, ci când captează terenuri păraginite ale discursurilor mincinoase despre categorii coltoase (libertate, dreptate, egalitate, stat de drept, drepturi ale omului, pace, siguranța popoarelor, egalitatea în drepturi a popoarelor, justiție universală etc.), slugăritul și slugăria se lăfăie din plin, luând, însă, deși sunt odioase, înfățișări feciorelnice, chipuri luminoase, poze la care se poate privi cu admirație.

Cui și cine folosește atâta fabuloasă contribuție a gândirii filosofice pentru cunoașterea psihologiei noastre ar fi greu de spus. Știm, însă, cu certitudine, că fără cunoașterea de sine, un popor poate să cadă victimă a împrejurărilor istorice date.

Consultație pentru studenți

Evoluția comerțului românesc din perspectiva integrării europene

O analiză, fie ea și pe termen scurt sau chiar mediu, a evoluției comerțului românesc vizează cu precădere două mari aspecte de mare complexitate ale economiei României: pe de o parte, procesul amplu, dificil și sinuos de tranziție spre economia funcțională de piață, iar, pe de alta, procesul de integrare economică europeană, proces în care comerțul este profund implicat, aflându-se într-o strânsă interdependență și în acest context ele trebuind abordate ca un adevărat sistem.

În acest scop, avem în vedere trei aspecte de bază, pe fondul cărora vom analiza problematica temei abordate:

- consecințele ce decurg din decalajul de dezvoltare a comerțului românesc față de nivelul la care se situează comerțul din țările membre ale Uniunii Europene, decalaj ce trebuie recuperat și, în acest context, necesitatea transunerii de către țara noastră a politicilor față de comerț ale Uniunii Europene (acquis-ul comunitar);

- proгноza noastră, potrivit căreia, în viitorii 25-30 de ani, comerțul românesc, ca de altfel și cel european, va cunoaște o evoluție sinuoasă, uneori chiar controversată, cu perioade de avânt, dar și de căderi, de crize, înscrind-se însă, în final, în cadrul unor coordonate moderne, civilizate, specifice începutului de mileniu;

- implicațiile integrării europene asupra comerțului românesc.

Parametrii comerțului românesc în raport cu cel practicat în țările membre ale Uniunii Europene

Datele statistice demonstrează, în mod indubitabil, că în țările membre ale Uniunii Europene comerțul nu cunoaște o dezvoltare uniformă, existând diferențe, uneori semnificative, atât în ceea ce privește dimensiunile relative ale comerțului în economie, cât și în ceea ce privește structura acestuia. Diferențele cele mai mari se manifestă între statele nord-europene și cele din sudul Europei, două fiind explicațiile ce pot fi date. Este vorba, mai întâi, de decalajele de dezvoltare economică și de puterea de cumpărare între cele două regiuni ale Europei, iar apoi, este drept, într-o mai mică măsură, de diferențele cultural-istorice. Diferențele în cauză vor căpăta amplitudini și mai mari în condițiile largirii Uniunii Europene, a primirii unor noi state membre dintre țările candidate, state în care nivelul de dezvoltare a economiei este inferior în raport cu cel înregistrat de Uniunea Europeană, unele dintre acestea confruntându-se, din păcate, cu fenomenul sărăciei. Desigur, avem în vedere, în primul rând țara noastră, dar și Bulgaria, chiar Turcia și exemplele ar putea continua.

Într-un asemenea context, sunt de menționat eforturile ce trebuie depuse de România pentru atenuarea diferențelor în dezvoltarea serviciilor de comerț, impunându-se o dezvoltare rapidă a economiei, în general, a comerțului, în special, dar o dezvoltare durabilă, bazată pe înlăturarea barierelor care încă mai există în calea funcționării economiei de piață, precum și a sistemului integrat al pieței. Într-o asemenea abordare, comerțul va trebui să joace un rol activ, el având rolul de liant al întregii economii.

Vom analiza în cele ce urmează, în mod cu totul succint, principalii parametri ai comerțului românesc vis-à-vis de cei înregistrați în țările membre ale Uniunii Europene, cu mențiunea că realizarea unor comparații este o operațiune dificilă, datorită neomogenității informațiilor și metodologiilor de calcul a indicatorilor folosiți. Vom încerca să definim două mari aspecte:

- locul comerțului în economia țărilor membre ale Uniunii Europene, respectiv în economia României;

- principalele decalaje în ceea ce privește performanțele, în principal economice, ale agenților economici ce-și desfășoară activitatea în comerțul din țările membre ale Uniunii Europene, respectiv din România.

A) Locul comerțului în economia unei țări poate și trebuie analizat prin prisma a trei direcții, respectiv contribuția comerțului la crearea valorii adăugate brute și la ocuparea forței de muncă; numărul agenților economici ce-și desfășoară activitatea în comerț și mărimea întreprinderilor de comerț.

a) În România anului 2000 ponderea comerțului în valoarea adăugată brută era de 12,9%, o pondere foarte apropiată de nivelul înregistrat de Uniunea Europeană, respectiv 13% (în anul 1997). Desigur, între statele membre ale Uniunii Europene variația ponderii în cauză este mare, de regulă ponderea respectivă fiind mai scăzută în țările puteratic industrializate și mai mare în statele membre din sudul Europei față de cele din nord. Se poate spune că, în ceea ce privește România, există serioase rezerve pentru ca o asemenea pondere să crească în perioada următoare.

În ceea ce privește ponderea populației ocupate în comerț în totalul populației ocupate, diferențele între țările membre ale Uniunii Europene sunt mai mici. Astfel, la nivelul Uniunii Europene contribuția comerțului la ocupare este de 16%. Dacă în Olanda acest indicator ajunge la 18%, în Italia este de 17,5%, în Danemarca fiind însă de 12,2%, în timp ce în România ponderea în cauză este de numai 8%. Comentariile sunt de prisos, chiar dacă, în ceea ce privește ponderea salariiților din comerț în numărul total de salariați aceasta ajunge la 12,5%. O asemenea distorsiune, deși aparent paradoxală, este explicabilă prin numărul foarte mare al populației ocupate în agricultură.

b) În legătură cu numărul agenților economici ce-și desfășoară activitatea în comerț – și aici avem în vedere, de fapt, întreprinderile din comerț –, se poate afirma că în România, peste o treime din numărul total al agenților economici își desfășoară activitatea în comerț, manifestând însă o tendință de scădere, atât ca cifră absolută, cât și ca pondere. La nivelul Uniunii Europene circa 28% din totalul agenților economici au ca activitate principală comerțul. În aceste condiții, se poate aprecia că și în comerțul românesc se manifestă un anumit fenomen de concentrare, aflat însă la început.

Tot în contextul analizat, trebuie precizat că în România se înregistrează o densitate a întreprinderilor de comerț de 9,1 unități la mia de locuitori, indicator relativ scăzut față de Italia, cu 21,8 unități la mia de locuitori, Portugalia, cu 21,3 unități la o mie de locuitori. Rezultă în mod evident faptul că în România există perspective atât pentru perfecționarea structurilor de comerț și modernizarea activității, dar și pentru o creștere a densității în cauză în valoare absolută, posibilitate ce se poate însă sprijini numai pe o creștere economică durabilă și, pe această bază, pe creșterea puterii de cumpărare a populației.

c) În anul 2000, aproape toate întreprinderile de comerț din România (99,3%) aveau un număr mai mic de 50 de angajați, aceste întreprinderi deținând circa 80% în numărul total al personalului din comerț. Aceste cifre demonstrează faptul că România se situează în rândul țărilor în care predomină întreprinderile de comerț de talie foarte mică, fenomen specific, de altfel, celor mai multe țări membre ale Uniunii Europene.

De remarcat este însă faptul că, atât în aceste țări, cât și în România, deși foarte puține ca număr, întreprinderile de comerț cu peste 50 de angajați dețin, în cele mai multe situații, o pondere mult mai mare în populația ocupată în comerț.

B) Potrivit concluziilor specialiștilor în domeniu, măsura adevărată a nivelului de dezvoltare a comerțului, ca de altfel a tuturor sectoarelor, o reprezintă eficiența înregistrată de către agenții economici ce-și desfășoară activitatea în acest domeniu.

În acest context, un prim indicator al eficienței unei întreprinderi îl reprezintă capacitatea acesteia de a crea valoare, indicator denumit de statistică valoare adăugată. Cu ajutorul unui asemenea indicator, raportat la personalul utilizat, se va calcula un altul, respectiv productivitatea muncii, care reprezintă, de fapt, cel mai concludent indicator de eficiență economică. În aceste condiții, pentru a realiza comparații de substanță, literatura de specialitate recomandă să se scoată în evidență relația dintre productivitatea muncii și alți indicatori, precum cifra de afaceri pe angajat, costuri unitare de personal, investiția medie pe persoană etc. Este ceea ce vom încerca să facem și noi în continuare.

a) Cea mai mare productivitate în comerț se înregistrează în Danemarca, urmată de Suedia, Luxemburg, Franța și Finlanda, pentru ca în Portugalia acest indicator să fie mult mai scăzut. Comerțul românesc se situează cu mult sub toate aceste țări, înregistrând valori de circa 10 ori mai scăzute față de media europeană. Datele ce se pot obține din statistica Uniunii Europene (Eurostat) sau de la Institutul Național de Statistică pentru România sunt fără echivoc.

b) Între valoarea adăugată pe o persoană ocupată în comerț și cheltuielile unitare pe persoană există o corelație strânsă, mai ales în comerțul cu amănuntul. În ceea ce privește țările membre ale Uniunii Europene, corelația în cauză scoate în evidență două grupuri: pe de o parte, statele în care se înregistrează atât un nivel

ridicat al valorii adăugate pe persoană, cât și costuri de personal ridicate (Suedia, Luxemburg, Franța, Finlanda, Austria), iar pe de alta, grupul statelor în care ambii indicatori înregistrează valori scăzute (Italia și Portugalia).

Și din acest punct de vedere, comerțul românesc se situează cu mult în urmă față de toate țările membre ale Uniunii Europene.

c) În ceea ce privește investițiile medii pe o persoană ocupată în comerț, este de menționat faptul că în termeni absoluți nivelul investiției medii anuale pe o persoană ocupată în comerțul românesc nu depășește un sferd din cât se investește în oricare dintre statele membre ale Uniunii Europene, chiar dacă acest nivel este apreciable în raport cu performanțele referitoare la cifra de afaceri și valoarea adăugată.

Aceste date elocvente demonstrează clar că față de comerțul practicat în țările Uniunii Europene, în comerțul românesc există atât un deficit de resurse alocate și nivel al producției de servicii comerciale pe locuitor, cât și un decalaj mare în ceea ce privește eficiența utilizării resurselor antrenate. Astfel, pentru a prezenta doar un exemplu, deși numărul personalului din comerț este scăzut în raport cu numărul populației, productivitatea muncii este, la rândul ei, scăzută. Deși aparent contradictorie, o asemenea situație este rezultatul carențelor structurale înregistrate la nivelul economiei naționale, dar, mai ales, al sărăciei și, implicit, al puterii de cumpărare scăzute a populației.

Integrarea comerțului românesc în Piața Unică Europeană

Pentru a ajuta țările asociate din Europa centrală și de est, în decembrie 1994 a fost adoptată o strategie de preaderare, prin care s-a definit pregătirea statelor asociate în vederea integrării în Piața Internă Europeană. Un asemenea demers a fost considerat ca fiind elementul esențial al strategiei care să permită reducerea diferențelor economice dintre state, redactându-se în acest sens o Carte Albă. Acest document se adresează celor șase state cu care au fost deja încheiate Acorduri de Asociere, printre acestea aflându-se și România. Conform prevederilor Cartei, fiecare țară își va pregăti economia astfel încât aceasta să funcționeze potrivit regulilor Pieței Interne Europene, definindu-și propriile priorități, în funcție de condițiile economice, sociale și politice proprii, dar și de progresele realizate. Ansamblul deciziilor luate împreună în cadrul organismelor comunitare și care urmăresc adâncirea progresivă a integrării economiilor și politicilor este cunoscut sub numele de „acquis” comunitar. Desigur, transpunerea formală a dispozițiilor comunitare nu este suficientă, fiind necesar să se acorde o atenție la fel de mare creierii unui cadru instituțional, a unor structuri care să permită punerea în aplicare a prevederilor acquis-ului.

Importanța și obiectivele Pieței Interne Europene

Piața comună creează un climat economic concurențial și mai dinamic, oferind condiții adecvate realizării unor obiective de mare importanță pentru economia unei țări, în general, pentru comerțul acestuia, în special, referitoare, în principal, la:

- o creștere durabilă, echilibrată, cu asigurarea protecției și echilibrului ecologic și, pe acest fond, creșterea nivelului general de eficiență, care să aibă în vedere toate componentele sale, respectiv economică, socială și ecologică. O asemenea creștere poate fi atât urmarea reducerii costurilor de producție prin valorificarea economiilor de scară, cât și a restructurării sectoriale și a unui mediu economic și organizațional tot mai concurențial;
- o mai mare coeziune economică și socială și, pe acest fond, un grad ridicat de ocupare a forței de muncă, coroborat însă cu asigurarea unor protecții sociale adecvate, toate acestea urmărind, de fapt, un nivel și o calitate superioară a vieții;
- creșterea comerțului, în principal intra-sectorial, paralel cu sporirea înclinației spre inovare, difuzia mai rapidă a practicilor de afaceri de succes, modernizarea managementului.

Realizarea unor asemenea deziderate nu vine însă de la sine, fiind necesare eforturi considerabile din partea statelor candidate și, în acest fel, pregătirea lor pentru aderare. O atare pregătire înseamnă de fapt îndeplinirea celor patru criterii de admitere în Uniunea Europeană, respectiv:

- existența unei democrații robuste și respectarea drepturilor omului, precum și ale minorităților;
- existența unei economii de piață funcționale;
- capacitatea de asumare a acquis-ului comunitar;
- capacitatea de a face față concurenței în contextul Pieței Unice Europene.

Mutațiile în evoluția comerțului european vor depinde, în mare măsură, de dezvoltarea și consolidarea Pieței Unice Europene, o piață care presupune înlăturarea barierelor existente încă în calea circulației libere a bunurilor, serviciilor, persoanelor și capitalurilor. O asemenea piață înseamnă o serie de beneficii și efecte pozitive, legate, mai ales, de ritmul creșterii economice, de creșterea investițiilor autohtone, dar și a celor străine, reducerea ratei inflației, accelerarea restructurării economice, intensificarea comerțului internațional și creșterea celui extracomunitar, diversificarea ofertei de produse și servicii, liberalizarea unor sectoare de servicii comerciale, sporirea coeziunii

economice și sociale prin reducerea decalajelor în dezvoltarea economică între diverse regiuni comunitare etc.

Strategia Pieței Unice Europene urmărește identificarea domeniilor de progres, incluzând, de fapt, patru mari obiective:

- sporirea eficienței piețelor de capital, ale produselor și serviciilor (markets);
- îmbunătățirea mediului de afaceri (business);
- îmbunătățirea calității vieții cetățenilor (citizens);
- exploatarea realizărilor Pieței Unice Europene într-o lume aflată în continuă schimbare (external).

Deși încă necuantificate exact, costurile realizării și funcționării Pieței Unice la nivel comunitar, național, regional sau în plan economic, social și ecologic, costuri desigur mari vor fi în mod sigur inferioare beneficiilor ce se așteaptă a fi obținute.

În contextul celor prezentate, este de așteptat ca în următoarea perioadă comerțul european să urmeze traiectoria dezvoltării și consolidării Pieței Unice Europene. La obiectivele deja amintite, trebuie adăugate și altele, ca de exemplu:

- deschiderea și liberalizarea unor noi piețe;
- diminuarea prețurilor și creșterea transparenței și comparabilității acestora;
- creșterea calității mărfurilor și serviciilor;
- accelerarea reformei pieței produselor și creșterea încrederii oamenilor de afaceri și mai ales a consumatorilor într-o asemenea piață;

- integrarea dezvoltării durabile, a protecției mediului în politicile Pieței Unice Europene;

- perfectarea continuă a politicilor sectoriale în vederea susținerii integrării întregului sistem de piețe.

Desigur, atingerea unor asemenea obiective depinde în mare măsură de legislația adoptată la nivel comunitar și național, de îmbunătățirea politicilor comerciale comune, ambele aspecte presupunând aportul instituțiilor comunitare și al autorităților naționale, ca și extinderea activității agenților economici autohtoni în afara granițelor țării.

În același timp, trebuie menționat faptul că, în realitate, crearea marii piețe regionale comune sau a marii piețe libere, fără obstacole sau frontiere, reprezintă obiectivul central, mecanismul cel mai eficient pentru distribuția eficientă a bunurilor și pentru alocarea judicioasă a resurselor. Integrarea pieței bunurilor, ca de altfel și cea a serviciilor, implică un melanj de liberalizare a comerțului reciproc, prin realizarea uniunii vamale, armonizarea reglementărilor naționale și a politicilor comune.

În calitatea lor de cumpărători, cetățenii se pot aproviziona cu bunuri de consum din oricare din statele membre ale Uniunii Europene, fără a mai fi nevoiți să plătească taxe de import sau fără a mai respecta anumite formalități la frontieră.

În ceea ce privește agenții economici, Piața Unică înseamnă o simplificare a circulației documentelor și a modului de efectuare a plății taxei pe valoarea adăugată. Astfel, TVA se va plăti o singură dată către autoritatea fiscală a statului din care este importat produsul, și nu la vama fiecărui stat prin care trece produsul.

Direcții ale integrării comerțului românesc

În prezentarea direcțiilor integrării comerțului românesc în Piața Unică Europeană trebuie avut în vedere stadiul în care acesta se află în prezent, vis-à-vis, de criteriile de admitere. Așa cum menționam, în acest moment, România nu îndeplinește decât unul dintre cele patru criterii de aderare, respectiv cel politic. Prin inexistența marii economii de piață funcțională și urmare întârzierilor în ceea ce privește capacitatea de asumare a obligațiilor de stat membru, țara noastră se situează pe ultimul loc între țările candidate. O asemenea stare de lucruri are repercusiuni grave și asupra comerțului. În acest context, autoritățile românești – care au stabilit ca data țintă pentru încheierea pregătirii pentru aderare anul 2007 – au în vedere mai întâi încheierea negocierilor pe capitele și transpunerea integrală a acquis-ului comunitar, iar apoi, intensificarea măsurilor macroeconomice și reformele structurale din economie.

Într-un asemenea context, este clar că direcțiile de evoluție ale comerțului românesc vor fi influențate de procesul de integrare europeană, de creare a Pieței Unice, fără a neglija însă mutațiile ce se vor petrece pe seama schimbărilor profunde ale mediului. În același timp însă, asemenea mutații vor avea loc pe fondul schimbărilor în comportamentul consumatorilor, urmare unui nou stil de viață, dar și unor fenomene precum îmbătrânirea populației, creșterea gradului de ocupare a femeilor sau diminuarea importanței gospodăriei tradiționale.

Pe un asemenea fond, apreciem că mutațiile ce vor avea loc în comerțul românesc se referă în principal la aspecte precum convergența, concentrarea, integrarea verticală, extinderea cooperării, specializarea și diversificarea comerțului.

Iată, în mod sintetic, coordonatele acestor procese.

a) Convergențele comerțului european privesc, în principal, sectorul ca atare și concentrarea sa, formele de vânzare și organizarea acestora, operatorii și strategiile lor, toate acestea pe fondul internaționalizării crescânde a comerțului (care rămâne însă parțială și marginală față de producție). Oprindu-ne la internaționalizarea comerțului, trebuie menționat faptul că aceasta este și va fi și în continuare guvernată atât de factori interni, cât și externi, factori de natură complexă.

Dintre factorii interni, trebuie amintiți, în principal, următorii: dorința de a crește frontul de vânzare, urmărirea obținerii unor profituri superioare celor obținute în țările de origine, repartizarea geografică a riscurilor legate de exploatarea multinatională, ideea de a poseda un know-how exportabil etc. La rândul lor, factorii externi se referă, mai ales, la: fenomenul de saturație a piețelor, acest lucru însemnând costuri din ce în ce mai mari pentru cucerirea și menținerea cotei pe piață, legislația restrictivă existentă în unele țări, acest lucru făcând necesară căutarea unor „debușee” dincolo de frontierele țării, diminuarea costurilor de transport, ameliorarea sistemelor de informare și deschiderea frontierelor și existența unor „nișe” internaționale de consumatori, care exprimă așteptări omogene pentru produsele transnaționale. Oricum însă, tendințele convergente ale comerțului european nu pot și nu trebuie să ascundă diferențele profunde care se vor menține în continuare în acest domeniu. Aceasta deoarece stadiile de dezvoltare ale structurilor comerciale diferă de la o țară la alta, cum de altfel și intensitatea introducerii formelor moderne de vânzare variază de la un stat la alt stat.

b) Concentrarea s-a dovedit a fi o trăsătură de mare însemnătate în evoluția și mai ales în eficiența distribuției. Desigur, concentrarea se manifestă în mod diferit de la o țară la alta, de la o grupă de produse la alta și chiar de la un produs la altul.

Concentrarea este mai pronunțată în distribuția produselor alimentare, a mobilei, fiind însă mai scăzută în distribuția articolelor vestimentare, a medicamentelor etc. În Europa, distribuția produselor alimentare este foarte concentrată în țările scandinave și în Elveția, este medie în Germania, Franța și Anglia, înregistrând însă niveluri scăzute în țările din sudul Europei, fără a mai vorbi însă de cele din est, cele mai multe țări cu o economie până nu de mult supracentralizată. Diferențele în gradul de concentrare se datorează, pe de o parte, particularităților naționale și comportamentului consumatorului, iar pe de alta, puterii economice a agenților economici ce-și desfășoară activitatea în comerț. Firmele mari au și o putere sportă pe piață, punându-se chiar problema dacă procesul de concentrare nu duce la apariția unor comportamente anti-concurențiale ale unor asemenea firme. Pe de altă parte însă, există și unele evoluții care reduc puterea de piață a marilor firme de distribuție. Astfel, consumatorul actual, dar mai ales cel al viitorilor 20-25 de ani este mult mai mobil și mai bine informat, fiind mai puțin predispus să cadă victimă unor monopoliuri; marile firme sunt capabile să adauge noi categorii de produse alături de cele existente, ceea ce face ca fiecare dintre segmentele de piață să rămână într-o mare măsură contestabil; amenințarea concurenților străini instituită o presiune concurențială puternică. În ansamblu însă, se poate aprecia că fenomenul concentrării este unul real, care se va manifesta chiar mai puternic și în activitatea comercială viitoare, inclusiv în România.

c) Integrarea verticală este un fenomen de necontestat, cu mențiunea că amploarea acestuia va crește în viitor. Corespunzător unei asemenea tendințe, comercianții detailiști – și avem aici în vedere marile companii cu amănuntul – vor stabili relații directe cu producătorii, cei mai mulți renunțând chiar la serviciile comerțului cu ridicata. Acesta din urmă își vor reorienta politica de marketing, urmând a prelua activități noi, din amonte sau din aval, își vor forma rețele de distribuție cu amănuntul specializate și își vor îmbunătăți oferta cu servicii noi.

Potrivit unor studii de specialitate, în zilele noastre industriei prelucrătoare îi corespund circa 20% din valoarea adăugată a unui bun de consum, cota serviciilor logistice ajunge tot la 20%, marketingului și distribuției i se datorează 40% din această valoare, restul de 20%, fiind pus pe seama altor funcții, precum cele administrative. În acest cadru, sectorul distribuției are deci un rol foarte important, mai ales în ceea ce privește identificarea necesităților și cerințelor consumatorilor, cu specificarea în adâncime, în detaliu a cerințelor unor grupuri mici de consumatori, inclusiv a celui individual. Urmare apropierei de consumator, pe de o parte, și datorită creșterii dimensiunilor firmelor de distribuție, raportul de forțe între acestea și cele industriale înclină în favoarea distribuției. Într-un asemenea context, frontierele clasice între producătorul individual, angrosist și detailișt, sunt tot mai dificil de stabilit, se întrepătrund, astfel încât, în foarte multe cazuri, activitatea distribuitorului începe încă din faza producerii bunului, în sânul producătorului și se continuă prin structurile și activitățile distribuției și chiar dincolo de aceasta, cum se întâmplă de exemplu în cazul activității de prelulare a deșeurilor rezultate în urma consumului sau utilizării produselor.

d) În activitatea viitoare, în comerț vom fi martorii extinderii cooperării, apelându-se în acest scop la diferite forme, precum grupurile de cumpărare, alianțele strategice sau acordurile de franciză. Desigur, cea mai veche formă de cooperare o reprezintă grupurile de cumpărare, prin care detailiștii independenți urmăresc să contrabalanseze forța de negociere a producătorilor și concurența marilor firme, în unele cazuri reușind chiar să acumuleze o forță cu totul deosebită. O formă mai recentă de cooperare o reprezintă franciza, instrument important pentru extinderea pieței unei întreprinderi, mai ales în sfera distribuției. Având o serie de avantaje incontestabile (amintim aici doar de posibilitatea de a beneficia de unele economii de scară) franciza va cunoaște o puternică dezvoltare, inclusiv în economia românească, în general, în activitatea de distribuție, în special. La rândul lor, alianțele strategice vor pătrunde și în comerțul românesc, așa cum se întâmplă în prezent în comerțul țărilor europene dezvoltate.

e) În dezvoltarea comerțului, specializarea și diversificarea reprezintă o tendință majoră, gradul de specializare fiind într-o relație directă cu presiunea concurenței, pe de o parte, și cu exigențele tot mai înalte ale consumatorilor. În anii următori, comerțul românesc va cunoaște un grad ridicat de specializare – avem în vedere desigur oferta tot mai specializată – fie pe mari suprafețe de desfacere, fie chiar pe suprafețe mici. Acest lucru înseamnă ca în centrul atenției să se afle exigențele consumatorului, ele urmând a fi satisfăcute personalizat, prin diferite forme de comerț specializat. Practica în domeniu arată că asemenea forme de comerț se pot întinde pe o scară largă, urmând ca și în comerțul românesc să se afirme în viitor magazine specializate în desfacerea mărfurilor pentru consumatorii care doresc prețuri scăzute (magazine discount), magazine de vecinătate cu program prelungit, pentru acei consumatori care sunt constrânși de timp, magazine de stil și de marcă, pentru cei care doresc originalitate, exclusivitate sau o anumită marcă, magazine strict specializate, magazine cu specific local pentru turiști și pentru cei care se decid spontan atunci când fac cumpărături etc.

În același timp, și în strânsă legătură cu specializarea, vom asista însă și la un proces de diversificare a ofertei de mărfuri, atât la nivelul întreprinderilor, cât și la nivelul unităților comerciale. Marea majoritate a comercianților vor adăuga la oferta de bază noi produse și servicii, fiind un lucru obișnuit ca un supermarket să ofere o serie de servicii adiacente actului de vânzare-cumpărare, precum livrarea la domiciliu, servicii financiar-bancare, servicii de alimentație publică, servicii farmaceutice etc.

Apreciind ca atare asemenea mutații ce se vor petrece în comerț, în general, în cel românesc, în particular, trebuie scos în evidență rolul și importanța comerțului electronic, care va cunoaște o dezvoltare vertiginoasă, exponențială chiar. Nu ne-am propus însă să abordăm o asemenea problemă în studiul de față.

Ca o tendință generală a comerțului, implicit a comerțului românesc, considerăm că trebuie menționată *sporirea rolului acestuia în cadrul sectorului terțiar* și de aici în dezvoltarea economică și a standardului de viață al oamenilor. O asemenea tendință are în vedere, mai întâi, gândirea serviciilor ca element fundamental al economiei, iar apoi, centrarea sectorului comercial ca un mecanism esențial al economiilor țărilor comunitare, gestionând și asigurând atât distribuția serviciilor generale, cât și a celor turistice, ca produs și obiect al actului de piață.

Cele prezentate pun în evidență faptul că evoluția comerțului românesc va depinde în mod hotărâtor de impactul integrării europene, urmând a se înscrie în tendințele comerțului european, tendințe de genul celor prezentate, dar și altele. În același timp, trebuie menționat că în activitatea viitoare, comerțul românesc se va confrunta cu alte probleme, multiple și complexe, organice legate de modernizarea sa structurală, tehnologică și managerială, menite a contribui la accelerarea schimbărilor reale din domeniul distribuției mărfurilor în România.

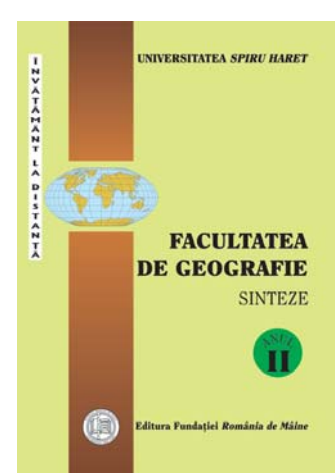
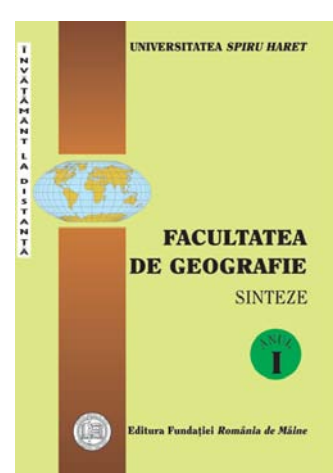
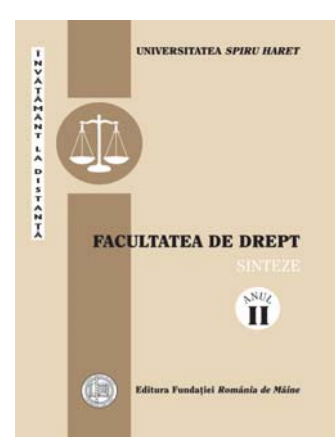
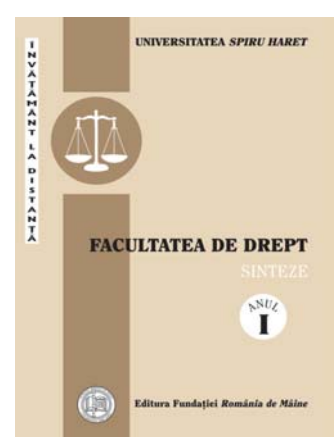
Televiziunea *România de Măine*

transmite cursuri pentru studenții înscriși la forma de
Învățământ la Distanță a Universității Spiru Haret
 La ore din zi și din noapte, prin tvRM,
FACULTATEA LA TINE ACASĂ!

Cursuri - sinteză

pentru **Învățământul la Distanță**, anii I și II
 de studii, realizate în editura și tipografia proprii,
 acordate gratuit studenților de la
 această formă de învățământ

Alte apariții recente la Editura Fundației *România de Măine*

